

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-123 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : **09-54/1298-329**
Karar Tarihi : 11.11.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı
KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat
ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Bekir KOCABAŞ, Gülçin DERE

20 **C. ŞİKÂYET EDEN** : Sanal Metal San. Tic. Ltd. Şti.
5733 Sk. No:80/2 Eski Aydın Yolu
Temsilcisi: Av. M. Fatih TOKSAL, Av. A. Yüksel BARTAN,
Av. Neşe ARGUN

30 **D. ŞİKÂYET EDİLEN:** - İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.
Egemenlik Mh. 6106 Sk. No:6 Işıkkent/İzmir
- Atkasan Atık Değerlendirme San. ve Tic. A.Ş.
Gürpınar Mh. No:4/13 Pınarbaşı/İzmir
- Burcu Hizmet İşletmeleri Ltd. Şti.
6160 Sk. No:8/4 Işıkkent/İzmir
- Çemaş Çelik ve Metal Tic. A.Ş.
Şair Eşref Blv. No:35/1 D:403 Konak/İzmir
30 - Cevsan Çevre San. Tic. Ltd. Şti.
302 Sk. No:54/A Bornova/İzmir
- Kastaş Kağıt San. Tic. A.Ş.
1237/2 Sk. No:10 Naldöken/İzmir
- Kılıçlar Hurdacılık San. Tic. A.Ş.
Kamil Tunca Blv. No:90 Altındağ/İzmir
- Kısmet Kimya ve Plastik Nakl. San. Tic. A.Ş.
10.037 Sk. No:3 AOSB Çiğli/İzmir
40 - Özmüşler Atık Kağıt Değerlendirme Merkezi San. Tic.
Ltd. Şti.
187 Sk. No:7 Sarnıç-Gaziemir/İzmir
- Tekda Tekn. Dön. Arıtma Kimya Taah. San. Tic. A.Ş.

2823/1 Sk. No:20-A Otoplaza Mersinli/İzmir

- Muzaffer Pınarbaşı Cam Şişe İşletmesi
1607 Sk. No:18 Doğanlar Bornova/İzmir
- İzmir Büyükşehir Belediyesi
Cumhuriyet Blv. No:1 Konak/İzmir
- İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki
56 ilçe ve ilk kademe belediyesi
- Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı
Cenap Şahabettin Sk. No:94 Koşuyolu Kadıköy/İstanbul
- Çevre ve Orman Bakanlığı
Söğütözü Cd. No:14/E Ankara
- Çevre ve Orman Bakanlığı İzmir İl Çevre ve Orman
Müdürlüğü
Anadolu Cd. No:40 Tepekule Kongre ve İş Merkezi
Kat: 9-10 Bayraklı/İzmir

50

60

70

E.DOSYA KONUSU: Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmetlerini sunan İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. (İzgep A.Ş.) ve ortakları Burcu Hizmet İşletmeleri Ltd. Şti. (Burcu Hizmet), Atkasan Atık Değerlendirme San. ve Tic. A.Ş. (Atkasan), Çemaş Çelik ve Metal Tic. A.Ş. (Çemaş), Cevsan Çevre San. Tic. Ltd. Şti. (Cevsan), Kastaş Kağıt San. Tic. A.Ş. (Kastaş), Kılıçlar Hurdacılık San. Tic. A.Ş. (Kılıçlar), Kısmet Kimya ve Plastik Nakl. San. Tic. A.Ş. (Kısmet Kimya), Muzaffer Pınarbaşı Cam Şişe İşletmesi (Muzaffer Pınarbaşı), Özmüşler Atık Kağıt Değerlendirme Merkezi San. Tic. Ltd. Şti. (Özmüşler), Tekda Tekn. Dön. Arıtma Kimya Taah. San. Tic. A.Ş. (Tekda) ile aynı Yönetmelik kapsamında ülkemizde yetkilendirilmiş kuruluş olarak faaliyet gösteren Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (Çevko)'nın 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde yer alan iddialara aşağıda yer verilmiştir:

a) Yönetmelik gereğince ambalaj atıklarının toplama/ayırma faaliyetinde bulunulabilmesi için Bakanlıktan geçici çalışma izni/lisans alınması zorunlu olduğu halde böyle bir yetkisi olmayan İzgep A.Ş. ile Protokol imzalanarak Yönetmelik hükümlerinin ihlal edildiği ve böylece bir tekel yaratıldığı iddiası.

80

b) İzgep A.Ş.'nin atıkların toplanmasına dair yönetim planı hükümlerine uymadığı bilindiği halde konsorsiyumun devam etmesi sağlanarak ihlallere göz yumulduğu ve böylece Çevre ve Orman Bakanlığı, İl ve İlçe Çevre ve Orman Müdürlükleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilgili ilçe ve ilk kademe belediyelerinin üzerine düşen görev, yetki ve sorumluluklarını ihmal ettiği iddiası.

c) İzmir Büyükşehir Belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin şikâyetçinin Protokol'e dahil Belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunma talebini reddettiği ve bu teşebbüsü İzgep A.Ş.'ye yönlendirdiği iddiası: Şikâyet sahibi teşebbüs, 12.1.2009 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne, Belediye sınırları dahilinde Yönetmelik uyarınca atık ambalajların toplanması ve kaynağında ayrıştırılması hizmetinin yürütülmesi konusunda görev almak amacıyla kendileri ile yetki sözleşmesi akdedilmesi ve konsorsiyuma dahil edilmesi talebi ile başvuruda bulunmuş; anılan Belediye'den alınan 18.2.2009 tarihli cevabî yazıda, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki 56 ilçe ve ilk kademe belediyesinde ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması faaliyetinde bulunabilmek için, Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan görüş alınarak oluşturulan konsorsiyum adına kurulan İzgep A.Ş.'ye katılmalarının gerekli olduğu, Protokol'ün imzalandığı tarihte şikâyetçi teşebbüsün geçici çalışma izni/lisansı bulunmadığından konsorsiyuma dahil edilemediği, Protokol'e dahil bölgede ambalaj atıklarını toplama ve ayırma yetkisinin münhasıran İzgep A.Ş.'ye dahil bulunan teşebbüslere ait olduğu ve İzgep A.Ş. bünyesinde bulunmayan bir teşebbüsün lisansı bulursa dahi anılan bölgede faaliyette bulunamayacağı ve bu sebeple sisteme (İzgep A.Ş.'ye) katılmadan Protokol'e dahil Belediye sınırları içerisinde ambalaj atıklarının toplanması konusunda kendileri ile sözleşme yapmalarının mümkün olmadığı belirtilmiştir. Şikâyetçi teşebbüs tarafından 56 adet ilçe ve ilk kademe belediyesine, aynı taleple başvuruda bulunulmuş, fakat bu belediyelerden de benzer yanıtlar alınmıştır.

d) İzgep A.Ş.'nin şikâyetçinin şirkete ortak olarak katılma talebini reddettiği ve böylece hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiası: İzmir Büyükşehir Belediyesinin ve Protokol'e taraf diğer belediyelerin şikâyetçiyi İzgep A.Ş.'ye yönlendirmesi üzerine bu teşebbüs tarafından İzgep A.Ş.'ye ortak olarak alınmaları talebiyle 13.11.2008 tarihli ihtarnâme ile başvuruda bulunulmuş; fakat İzgep A.Ş. tarafından talebin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun olmadığı; Şanal Metal San. Tic. Ltd. Şti. (Şanal Metal) ile Karaburun Belediyesi arasında hâlihazırda ambalaj atığı toplama/ayırma faaliyetine ilişkin sözleşme akdedilmiş bulunduğu; İzmir Büyükşehir Belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyeleri (56 adet belediye), ÇEVKO ve Konsorsiyum arasında akdedilen Protokol'e Karaburun Belediyesi'nin dâhil olmadığı hususları göz önünde bulundurulduğunda başvurularına olumlu yanıt verilemeyeceği bildirilmiştir. Şikâyetçi, İzgep'in bu uygulamasının, kendilerinin pazara girmesini önlemeye yönelik bir davranış olduğunu belirtmekte ve böylece İzgep A.Ş.'nin hâkim durumunu kötüye kullandığını iddia etmektedir.

e) İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İzgep A.Ş.'nin, şikâyetçinin müşterilerine İzgep A.Ş. ile çalışmaları yönünde baskı uyguladığı iddiası: Şikâyet dilekçesinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin, Şanal Metal'in uzun yıllardır çalıştığı pek çok teşebbüse Protokol'e dâhil bölgede ambalaj atıklarını İzgep A.Ş. dışında başka bir kuruluşa vermemeleri gerektiği, aksi halde cezai müeyyidelerin uygulanacağı yönünde ihtarda bulunduğu; İzgep A.Ş.'nin de benzer gerekçelerle bu teşebbüslere Şanal Metal'le çalışmaya devam etmeleri halinde idari ve cezai yaptırımlarla karşılaşacakları yönünde baskılarda bulunduğu ve bu sebeple anılan teşebbüslerin Şanal Metal'le olan sözleşmelerini feshettiği ve böylece

130 Şanal Metal'in piyasada faaliyet göstermesinin ve rekabet etmesinin engellendiği iddia edilmektedir.

f) Yönetmelik'te ambalaj atıklarının bedelsiz toplanacağı düzenlendiği halde İzgep A.Ş.'nin atıklarını topladığı teşebbüslere bedel ödediği ve böylece şikâyetçiyi müşterileri karşısında zor durumda bıraktığı iddiası: Şikâyet dilekçesinde, Yönetmelik hükümleri uyarınca yetkili ve lisanslı firmaların ambalaj atıklarını bedelsiz alma hak ve yetkilerinin bulunduğu, bu husus hâlihazırda yargılama aşamasında olmasına rağmen son gelinen noktada atığın kaynağında bedelsiz toplanması gerektiği, oysa İzgep A.Ş.'yi oluşturan teşebbüslerin topladıkları atık karşılığında firmalara ödeme yaptıkları ve böylece Yönetmelik hükümlerini ihlal ederek faaliyette olmadıkları piyasalardaki dengeleri bozduğu, zira yaptıkları ödeme neticesinde Şanal Metal'in yetkili olduğu Karaburun Belediyesi sınırları içerisindeki müşterilerinin ambalaj atıklarını teslim etmekten kaçındığı, karşılığında İzmir piyasasında şikâyet edilenler tarafından ödenmekte olan ücretleri talep ettikleri belirtilmektedir.

g) İzgep A.Ş.'yi oluşturan teşebbüslerin İzmir Büyükşehir Belediyesi ile İzgep A.Ş. arasındaki sözleşmeyi kalkan olarak kullanarak İzmir ilinde piyasayı semtler ve uzmanlık alanlarına göre hammadde (kâğıt, metal vs.) bazında paylaştığı ve ortak fiyat belirlemek suretiyle kartel oluşturdıkları iddiası.

h) Rekabet Kurulu'nun 5.6.2008 tarihli ve 08-37/498-179 sayılı kararında; Yönetmelik'in 4054 sayılı Kanun'a aykırı sonuçlar doğurabileceğinin hükme bağlandığı; ayrıca yapılan Protokol'ün teşebbüslerin pazar paylaşımına yol açması ve 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümler içermesi nedeniyle 4054 sayılı Kanununun 56. maddesi uyarınca geçersiz olduğu iddiası.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 9.6.2009 tarih ve 4072 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 8.7.2009 tarih ve 2009-4-123/İİ-09-BK sayılı İlk İnceleme Raporu, 15.7.2009 tarih ve 09-33 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-33/737-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 30.10.2009 tarih ve 2009-4-123/ÖA-09-BK sayılı Önaraştırma Raporu aynı tarih ve REK.0.08.00.00-110/402 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-54 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

a) Şikâyet dilekçesinde yer alan;

- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği gereğince ambalaj atıklarının toplama/ayırma faaliyetinde bulunulabilmesi için Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan geçici çalışma izni/lisans alınması zorunlu olduğu halde böyle bir yetkisi olmayan İzgep A.Ş. ile protokol imzalanarak yönetmelik hükümlerinin ihlal edildiği ve böylece bir tekel yaratıldığı iddiası,

09-54/1298-329

- İzgep A.Ş.'nin atıkların toplanmasına dair yönetim planı hükümlerine uymadığı bilindiği halde konsorsiyumun devam etmesi sağlanarak ihlallere göz yumulduğu ve böylece Çevre ve Orman Bakanlığı, İl ve İlçe Çevre ve Orman Müdürlükleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerinin üzerine düşen görev, yetki ve sorumluluklarını ihmal ettiği iddiası,

- İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinin şikâyetçi Şanal Metal'in belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunma talebini reddettiği ve şikâyetçiyi İzgep'e yönlendirdiği iddiası,

180 - İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İzgep A.Ş.'nin, Şanal Metal'in müşterilerine İzgep A.Ş. ile çalışmaları yönünde baskı uyguladığı iddiası ve

- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde ambalaj atıklarının bedelsiz toplanacağı düzenlendiği halde İzgep A.Ş.'nin atıklarını topladığı teşebbüslere bedel ödediği ve böylece şikâyetçiyi müşterileri karşısında zor durumda bıraktığı iddiasının

4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı;

190 b) İzmir ilinde ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmetleri pazarında faaliyet gösteren Burcu Hizmet, Çemaş, Cevsan, Kastaş, Kılıçlar, Kısmet Kimya, Muzaffer Pınarbaşı, Özmüşler, Tekda ortaklığı ile kurulan İzgep A.Ş.'nin, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde sayılan koşulları taşımaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında bir "ortak girişim" olarak değerlendirilemeyeceği,

c) İzgep A.Ş. bünyesindeki oluşumun ilgili pazarda rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma olarak değerlendirilebileceği,

d) Söz konusu anlaşmanın rekabet hukukunda "per se" ihlal olarak kabul edilen pazar ve müşteri paylaşımına yol açması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten faydalanamayacağı,

200 e) Bu çerçevede, İzgep A.Ş., Atkasan, Burcu Hizmet, Çemaş, Cevsan, Kastaş, Kılıçlar, Kısmet Kimya, Muzaffer Pınarbaşı, Özmüşler ve Tekda'ya yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği iddiası ile Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılmasının mümkün olduğu; bununla birlikte, İzgep A.Ş.'nin mevcut şekilde kurulmasında ve faaliyete geçmesinde Çevre ve Orman Bakanlığı'nın açık bir teşvik ve desteğinin bulunduğu dikkate alınarak şu aşamada anılan teşebbüslere yönelik bir soruşturma açılması yerine, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında bir görüş yazısı gönderilmesinin de mümkün olduğu,

f) Türkiye yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri pazarında hâkim durumda bulunan Çevko tarafından;

210 - Belgelendirme hizmet bedelinin (Yeşil Nokta bedelinin) müşterilerin bir önceki yılda piyasaya sürdüğü ambalajın tamamı üzerinden hesaplanmasının ve

- Yeşil Nokta markasının kullanım hakkının yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri ile bağlanarak pazarlanmasının,

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında "hâkim durumun kötüye kullanılması" niteliğini taşıdığı;

220 g) Dolayısıyla Çevko'ya yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde soruşturma açılmasının mümkün olduğu; bununla birlikte, anılan Vakıf tarafından Kurumumuza gönderilen ve rekabete aykırı durumların tespit edilmesi halinde bunların ivedilikle giderileceğinin taahhüt edildiği yazı dikkate alınarak, şu aşamada soruşturma açılması seçeneği yerine 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında gönderilecek bir yazı ile ihlalin ortadan kaldırılması yolunun da tercih edilmesinin mümkün olduğu,

h) Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin öngördüğü mevcut sistemin piyasa dinamiklerini dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmesine yönelik olarak Çevre ve Orman Bakanlığı'na; ayrıca söz konusu Yönetmelik'in uygulanması noktasında daha rekabetçi bir pazar yapısının oluşması için alınabilecek önlemlere ilişkin olarak da İçişleri Bakanlığı'na ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne görüş yazıları gönderilmesinin uygun olacağı

görüşlerine yer verilmiştir.

230

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1.Hakkında Öneraştırma Yapılan Taraflar

I.1.1. İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.

240 İzgep A.Ş., 25.12.2007 tarihinde Atkasan, Burcu, Çemaş, Cevsan, Kastaş, Kılıçlar, Kısmet Kimya, Muzaffer Pınarbaşı, Özmüşler, Tekda ve Ergin ERDİNÇ'in hissedarlığında ambalaj atığı dahil olmak üzere her türlü atığın toplanması, biriktirilmesi, ayrıştırılması, geri kazanımı, geri dönüşümü, satışı, ithalatı, ihracatı ve dahili ticareti ile iştiğal etmek ve bu amaçla tesisler kurup işletmek amacıyla kurulan ve merkezi İzmir'de bulunan bir anonim şirkettir. Şirket ortaklarından Ergin ERDİNÇ dışındaki ortaklar, pazarda bağımsız ekonomik faaliyet gösteren teşebbüslerdir. Ergin ERDİNÇ ise, Muzaffer Pınarbaşı Cam Şişe İşletmesi'nin genel müdürüdür.

Şirketin kurucu ortaklarından Kısmet Kimya tüm faaliyetleri ile sektörden çekileceği için Nisan 2008'de ortaklıktan çıkmıştır. Yine Tekda, geçici çalışma izninin süresi bittiği için ortaklıktan çıkmıştır. Böylece hâlihazırda İzgep A.Ş.'nin hisseleri, 8 teşebbüs ve Ergin ERDİNÇ arasında paylaşılmıştır.

250 Hâlihazırda İzgep A.Ş.'nin faaliyeti büyük oranda evsel atıkların toplanması ile sınırlı olup şirketin 2008 yılı mali tablolarına göre 2008 yılı net satışları ..... Ticari Sır.....'dir.

I.1.2 Atkasan Atık Değerlendirme San. ve Tic. A.Ş.

Atkasan, 15.1.1996 tarihinde SCA Recycling Holding, Çukurova Holding A.Ş., Selkasan Kağıt ve Paketleme Malzemeleri İmalatı San. ve Tic. A.Ş., Sınai ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş., Endüstri Holding A.Ş.'nin hissedarlığında kurulan ve merkezi Manisa'da bulunan bir anonim şirkettir.

260 7.9.2007 tarihinde Şirket Ana Sözleşmesi'nde yapılan değişiklik ile, şirketin ticaret unvanı Atkasan Atık Değerlendirme San. ve Tic. A.Ş. şeklinde, şirketin faaliyet konusu ise; ambalaj atıkları da dâhil olmak üzere her türlü atığın biriktirilmesi, toplanması, taşınması, ayrıştırılması, tekrar kullanımı, geri dönüşümü, geri kazanılması, bertarafı ile iştigal etmek ve bu amaçla tesisler kurmak, işletmek, kompost tesisleri kurmak, işletmek, her türlü atığın satış, pazarlama, ithalat ve ihracat ve dahili ticareti ile iştigal etmek şeklinde değiştirilmiştir.

I.1.3 Burcu Hizmet İşletmeleri Ltd. Şti.

270 1976 yılında kurulan şirket, ambalaj atıklarının çevreye zarar verecek şekilde alıcı ortama verilmesinin önlenmesi ve bertaraf edilecek miktarının azaltılması amacıyla çevre belediyeler ile "kaynağında ayrı toplama projeleri" yürütmekte olup, Şirketin merkezi İzmir'de bulunmaktadır.

I.1.4. Çemaş Çelik ve Metal Tic. A.Ş.

Merkezi İzmir'de bulunan ve 1974 yılından beri demir-çelik sektöründe faaliyet gösteren Şirket, çevre konusuyla ilgili yatırımlarını hızlandırmış ve Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan 2007 yılında Toplama Ayırma Tesisi Lisansı almıştır.

I.1.5. Cevsan Çevre San. Tic. Ltd. Şti.

280 Cevsan, 1959 yılında hurda sektöründe faaliyete geçmiş olup, 1992 yılında adi ortaklıktan, limited şirket hüviyetine dönüşmüştür. Şirket, 2006 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan almış olduğu "Toplama Ayırma Tesisi Lisansı" ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

I.1.6. Kastaş Kağıt San. Tic. A.Ş.

1973 yılında her türlü atık kâğıt toplayarak çeşitli kuruluşlara hammadde sağlamak amacıyla faaliyetlerine başlayan Şirket, 2008 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan almış olduğu "Toplama Ayırma Tesisi Lisansı" ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

I.1.7. Kılıçlar Hurdacılık San. Tic. A.Ş.

290 1987 yılında kurulan Şirket, ambalaj atıklarının belli bir sistem içinde toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri dönüşümü ve geri kazanımı için gerekli olan alt yapı tesislerini kurmak, makine, teçhizat, araç ve gereçlerini temin etmek vb. amaçlarla kurulmuş olup; ağırlıklı olarak metal atıklarının toplanması konusunda faaliyetlerine devam etmektedir.

I.1.8. Kısmet Kimya ve Plastik Nakl. San. Tic. A.Ş.

1981 yılında İzmir'de kurulan ve plastik ürünlerin ve bazı kimyasalların nakliyesi ile plastik ürünlerin toplanması ve geri kazanılması konusunda faaliyet gösteren Şirket, 2008 yılının Nisan ayında İzgep A.Ş.'deki ortaklığından ayrılmıştır.

I.1.9. Özmüşler Atık Kağıt Değerlendirme Merkezi San. Tic. Ltd. Şti.

1974 yılından beri ambalaj atıkları sektöründe faaliyet göstermekte olan şirket; hurda kâğıt, demir, plastik ve her nevi hurda alım ve satışını yapmak, ambalaj atığı toplama ve ayırma vb. konularda faaliyet göstermektedir. Şirket'in merkezi İzmir'de bulunmaktadır.

I.1.10. Tekda Tekn. Dön. Arıtma Kimya Taah. San. Tic. A.Ş.

310 Katı atık kağıt, karton, plastik, cam, metal, tahta vb. ürünler, sıvı ve madeni yağların, katı ve sıvı kimyasallar, organik ve inorganik kimyasal müstahzarlar, tekstil, deri, gıda, gübre, hayvansal ve bitkisel yağlar, medikal ve metal sanayinde kullanılan kimyasal maddelerin toplanması, ayrıştırılması, depolanması, preslenmesi, kesilmesi ve paketlenmesi işlemlerinin yapılması amacıyla 2007 yılında İzmir'de kurulan Şirket, aynı yıl Çevre ve Orman Bakanlığı'na ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması için lisans başvurusunda bulunmuştur. Şirket, 2008 yılı içerisinde İzgep A.Ş.'deki ortaklığına son vermiştir.

I.1.11. Muzaffer Pınarbaşı Cam Şişe İşletmesi

320 Muzaffer Pınarbaşı, 1971 yılından beri cam ve plastik atıkların geri dönüşümü ve değerlendirilmesi konusunda faaliyet gösteren şahıs şirketi niteliğinde bir işletmedir.

I.1.12. Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı

Çevko, Türkiye'de ambalaj atıklarının ekonomik ve düzenli geri kazanımı için sanayi, yerel yönetim ve tüketicilerin katkı ve katılımları ile sürdürülebilir bir geri kazanım sisteminin kurulmasına katkıda bulunmak amacıyla, 1.11.1991'de ülkemizin 14 önde gelen sanayi kuruluşunun girişimleri ile kurulmuş, kâr amacı gütmeyen bir vakıftır.

330 Çevko İktisadi İşletmesi, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2005 yılında cam, metal, plastik, kâğıt/karton ve kompozit malzemelerden oluşan ambalaj atıklarının geri kazanımı konusunda sanayi yükümlülüğünü yerine getirmek üzere "yetkilendirilmiş kuruluş" ilan edilmiştir. Çevko hâlihazırda ülkemizde ambalaj atıklarının kontrolü kapsamında "yetkilendirilmiş kuruluş" olarak faaliyet gösteren tek teşebbüştür.

Çevko'nun bir diğer faaliyet alanı ise, "yeşil nokta" ambleminin bedel karşılığında sanayi kuruluşlarına kullandırılmasından oluşmaktadır. Çevko'nun 2007 yılı mali tablolarına göre vakfın 2007 yılı içerisindeki net satışları .....Ticari Sır.....'dir.

340

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- 350 İnceleme konusu dosya bakımından ilgili ürün pazar(lar)ı belirlenirken, öncelikle önaraştırma kapsamında faaliyetleri incelenen İzgep A.Ş. ve ortakları ile Çevko'nun faaliyet alanlarının belirlenmesi ve ayrıştırılması gerekmektedir. Bilindiği üzere İzgep A.Ş. ve ortaklarının temel faaliyet konusu, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması, ayrıştırılması ve ayrıştırılan bu atıkların geri dönüşüm firmalarına satılmasıdır. Ambalaj atıklarının toplanması ve geri dönüştürülmesi faaliyeti esas olarak üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlardan ilki ambalaj atıklarının toplanması, ikincisi toplanan ambalaj atıklarının hammaddelerine göre ayrıştırılması, üçüncüsü ise ayrıştırılan bu ambalaj atıklarından yenilerinin üretilmesi için geri dönüştürülmeleri aşamasıdır. Geri dönüşüm hizmeti, toplama ve ayrıştırmaya göre daha yüksek yatırım ve know-how gerektirmekte ve nitelik olarak da toplama ve ayrıştırmadan farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla geri dönüşüm hizmetinin toplama ve ayrıştırma hizmetinden ayrı bir hizmet pazarında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, dosya kapsamında İzgep A.Ş. ve ortaklarının faaliyetlerine ilişkin ilgili ürün pazarı "ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.
- 360 Çevko'nun faaliyetleri ise, Yönetmelik kapsamında üreticilerin sorumluluklarının üstlenilmesi ve bu sorumlulukların yerine getirilmesi için gerekli organizasyonunun sağlanması hizmetlerinden oluşmaktadır. Bu çerçevede, Çevko'nun faaliyetleri bakımından ilgili ürün pazarı "yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- 370 Önaraştırma kapsamında faaliyetleri incelenen İzgep A.Ş. ve ortaklarının İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde faaliyet gösterdiği dikkate alınarak, "ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmetleri pazarı" açısından ilgili coğrafi pazar "İzmir ili" olarak belirlenmiştir.

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği bakımından herhangi bir yetkilendirilmiş kuruluşun Türkiye'nin herhangi bir bölgesinde faaliyet göstermesinin önünde hukuki bir engel bulunmadığı gibi, Türkiye'nin farklı bölgelerinden toplanacak ambalaj atıkları arasında yükümlülüklerin yerine getirilmesi açısından herhangi bir farklılık da bulunmamaktadır. Dolayısıyla, "yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri" bakımından ilgili coğrafi pazarın "Türkiye" olarak belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

- 380 **I.3.1. İzgep A.Ş.'nin ve Ortaklarının Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Belgeler**

I.3.1.1. İzmir Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Ayrıştırılması Hizmetinin Tek Bir Teşebbüse Gördürülmesinde Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Rolü ve Teşvikine İlişkin Bilgi ve Belgeler

390 a. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından başta Manisa Valiliği, Manisa Belediye Başkanlığı, İzmir Valiliği ve İzmir Büyükşehir Belediyesi olmak üzere çeşitli ilçe ve ilk kademe belediyelerine gönderilen 23.2.2007 tarih ve 3071 sayılı yazıda, 30.7.2004 tarih ve 25538 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1.1.2005 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Ambalaj ve Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği’nin uygulanmasına yönelik olarak İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı, ilçe ve belediye başkanlıkları, İzmir ve Manisa İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Manisa Belediye Başkanlığı ve İzmir ilinde faaliyet gösteren ve Bakanlıklarından geçici çalışma izni ve/veya lisans almış toplama ayırma tesis işletmecilerinin katılımı ile Çevre ve Orman Bakanlığı’nda 8.2.2007 tarihinde Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK başkanlığında İzmir ve Manisa illerinde yürütülen kaynağında ayrı toplama çalışmalarının değerlendirildiği bir toplantının düzenlendiği belirtilmekte ve söz konusu toplantıda alınan kararlar hatırlatılarak 16.4.2007 tarihine kadar ambalaj atıkları toplama planlarının hazırlanması, ambalaj atıklarının ayrı toplanması konusunda gerekli çalışmalara başlanması ve hazırlanan ambalaj atıkları toplama planlarının Bakanlıklarına gönderilmesi talep edilmektedir.

400 b. İzgep A.Ş.’nin atık toplama faaliyetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerle ilişkin olarak Çevre ve Orman Bakanlığı’na yapmış olduğu başvurular üzerine Bakanlık tarafından İzmir Valiliği, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Çevko, İzmir Ticaret Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası ve İzgep A.Ş.’ye gönderilen 7.5.2009 tarih ve 7516 sayılı yazıda şu ifadeler yer almaktadır:

“ ...

410 - İzmir ilinde bulunan lisanslı 8 adet ambalaj atığı toplama ayırma tesisi bir araya gelerek, plan kapsamında oluşan ambalaj atıklarının kaynakta ayrı toplanması amacıyla **Bakanlık’ın da teşvikiyle**, İzgep adı altında bir konsorsiyum oluşturmuşlardır. Bu konsorsiyumun lisansı bulunmamakta, Yönetmelik doğrultusunda lisans tesislere verildiğinden dolayı İzgep’e lisans verilmesi de mümkün olamamaktadır. Ancak, bu oluşum altında bulunan lisanslı tesisler ve bunların sağladığı imkânlar, İzgep tarafından eşit olarak kullanılmalı, plan kapsamında toplanan ambalaj atıkları lisanslı olan tesislere getirilerek burada ayrıştırılmalı, kaydedilmeli ve geri dönüşüme gönderilmelidir...”

c. ÇEVKO tarafından T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı ve İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne gönderilen 10.3.2009 tarih ve 2009/1409 sayılı “İzmir’de Ambalaj Atıklarının Toplanması” konulu yazıda şu ifadelere yer verilmiştir:

420 “...Diğer yandan, yetkilendirilmiş kuruluş sıfatıyla içinde yer aldığımız İzmir ili ambalaj atığı kaynağında ayrı toplama uygulamasından edindiğimiz deneyimler ve yukarıda belirtilen bilgiler ışığında, İzgep firmasının Yönetmelik’te belirtilen gerekli koşulları sağlayarak mümkün olan en kısa sürede toplama-ayırma tesisi lisansı alması gerektiği düşüncesindeyiz. 2008 yılında, tarafımızdan İzmir ilinde tüketicilerin bilgilendirilmesi, okul eğitimleri, toplama operasyonuna atık kumbaraların sağlanması gibi desteklerimizin lisanslı firma ayrımı gözetilmeksizin yerine getirilmesine karşın, geri kazanım çalışmalarını belgelendirmek üzere, İzgep’in lisansı olmaması nedeniyle İzgep’i oluşturan 8 firmayla ayrı ayrı temasa

430 *geçilmiş; ancak 5'yle sözleşme yapılabilmiş; önceki yıllara kıyasla, İzmir'den kaynakta ayrı toplanan atık miktarı çok daha az olarak belgelendirilebilmiştir."*

I.3.1.2. İzgep A.Ş.'nin Kuruluşu ve Statüsüne İlişkin Bilgi ve Belgeler

a. İzgep A.Ş'in Hissedarlık Yapısı ve Şirketin Karar Alma Prosedürü

440 İzgep A.Ş. Ana Sözleşmesi'nin 14. maddesi uyarınca, Şirket Genel Kurulu Şirket esas sermayesinin %51'ine sahip hissedarların katılımı ile toplanabilmekte ve kararlar toplantıya katılanların %65'inin olumlu oyu ile alınabilmektedir. Şirket'e yeni ortak alınması kararında ise toplantıya katılanların oybirliğinin sağlanması şartı aranmaktadır. Aşağıdaki tabloda İzgep A.Ş.'nin mevcut hissedarlık yapısına yer verilmiştir:

Tablo-1 : İzgep A.Ş.'nin Mevcut Hissedarlık Yapısı

.....Ticari Sır.....

450 Diğer taraftan şirket Ana Sözleşmesi'nin 8. maddesi uyarınca, Şirket'in işleri en çok 3 yıl süre için seçilen ve 8 üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından idare olunmaktadır. Ayrıca, Ana Sözleşme'nin 9. maddesi uyarınca, Yönetim Kurulu'nda her üyenin bir oy hakkı bulunmaktadır. Yönetim Kurulu toplantı nisabı üye tamsayısının bir fazlası olup, karar alınabilmesi için katılanlardan %65'inin olumlu oy vermesi gerekmektedir.

460 **b.** Raportörlerin görüştüğü İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı ve Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, İzgep A.Ş.'nin İzmir ilinde yaptığı atık toplama faaliyetinin iki başlık altında incelenebileceğini; bunlardan ilkinin evlerden toplanan ambalaj atıkları ikincisinin ise sanayi ve diğer toplu ambalaj atığı üreten yerlerden elde edilen atıklar olduğunu; evlerden yapılan toplamanın İzgep A.Ş. tarafından organize edilen toplama araçları ile yapıldığını; diğer toplamanın ise İzgep A.Ş.'nin veya bu Şirket'in ortağı 8 teşebbüsün ilgili ambalaj atık üreticisi kuruluşlarla yaptıkları sözleşmeler kapsamında gerçekleştirildiğini; bu sözleşmelerde İzgep A.Ş., atık üreticisi ve ilgili ortak olmak üzere üç taraf bulunduğunu; sözleşmeye göre ilgili İzgep A.Ş. ortağı firmanın, söz konusu atık üreticisinden atıkları toplayarak değerlendirdiğini; herhangi bir atık üreticisinde tek tip atık bulunması mümkün olmadığından, her bir atığın toplanması için farklı firmaların söz konusu atık üreticisine gidip faaliyet göstermesinin ekonomik olmayacağını, dolayısı ile ilgili atık üreticisi en fazla hangi atık türünü üretiyor ise o atık cinsi konusunda uzmanlaşmış olan İzgep A.Ş. ortağının sözleşme yaparak atıkları topladığını; bu noktada tüm İzgep A.Ş. ortağı şirketlerin geri dönüşüme yönelik hammadde sunumunda rekabet içinde olduklarının söylenebileceğini ifade etmişlerdir.

470 **c.** Raportörlerin görüştüğü İzgep A.Ş. ortakları şirketin faaliyetlerine ve yönetimine ilişkin olarak aşağıdaki hususları belirtmişlerdir:

- Yönetim Kurulu ayda bir kez toplanmaktadır. Toplantı öncesinde tüm üyeler gündem ile ilgili olarak bilgilendirilmekte ve toplantıda kararlar genellikle oy birliği

ile alınmaktadır. Şirket'in Yönetim Kurulu tüm ortakları temsil ettiği için, Yönetim Kurulu toplantıları Genel Kurul hüviyetinde geçmektedir.

480 - Ortaklar arasındaki menfaat çatışması nedeniyle Yönetim Kurulu'nun / Genel Kurul'un karar alma süreçlerinde tıkanma sadece bir kez İzmir'de kurulu sanayi şirketi atık üreticisi ... Şirketi ile ilgili olarak yaşanmıştır. ... Şirketi otomotiv jantı üreten bir şirkettir. Şirketin aylık olarak ürettiği atıkların ancak %.... oranındaki kısmı ambalaj atığı niteliğindedir. Atık üreticileri, ticari tercihleri nedeniyle genelde atıklarının toplanmasında sadece bir firma ile muhatap olmak istemektedirler. İzgep A.Ş.'nin yönetim kurulu kararı uyarınca, 30.11.2007 tarihi itibarıyla bir ortak hangi atık üreticisi ile çalışmaktaysa, İzgep oluşumu sonrasında da ilgili ortağın söz konusu firma ile çalışması prensip olarak kabul edilmiştir. 30.11.2007 tarihi itibarıyla ... ile çalışan şirket Burcu Hizmet idi. Ancak bu tarihten sonraki dönemde Cevsan'ın da ... ile kısa süreli bir çalışması olduğu için, Yönetim Kurulu'nun prensip kararının uygulanması noktasında bir görüş ayrılığı ortaya çıkmıştır. Ancak bu konu büyük oranda ambalaj atığı dışındaki atıklara ilişkin olduğu için İzgep A.Ş.'nin faaliyet konusu dışında kalmıştır. Söz konusu vaka 490 dışında ortaklar arasında menfaat çatışması ve dolayısıyla karar alma sürecinde tıkanma yaşanmamıştır. Kaldı ki İzgep A.Ş.'nin Yönetim Kurulu'nun aldığı kararların ne ortakların herhangi bir atık üreticisi ile çalışıp çalışmaması noktasında ne de herhangi bir atık üreticisinin çalışmak istediği atık toplayıcısını seçmesi noktasında belirleyicilik gücü bulunmamaktadır. İzgep A.Ş.'nin kararlarının şirketler üzerindeki bağlayıcılığı karşılıklı iyi niyet esaslarına dayanmaktadır.

500 - Halen İzmir ilindeki ambalaj atıklarının daha çok evsel kaynaklı olanları İzgep A.Ş. tüzel kişiliği tarafından yürütüleceği, sanayiden alınan ambalaj atıklarının ise bu şirketin kuruluşundan önceki dönemlerde olduğu gibi atık üreticileri ile anlaşması bulunan ortaklar tarafından toplanması yöntemi benimsenmiştir. Hâlihazırda İzgep A.Ş.'nin tüzel kişilik olarak İzmir'deki tüm ambalaj atıklarını tek elden toplamasına yetecek fiziki, iktisadi ve personel altyapısı bulunmamaktadır. Ayrıca tüm bu faaliyetlerin tek elden yapılabilmesi hem gerçekçi değil hem de serbest piyasa mantığına uygun değildir. İzgep A.Ş.'nin kuruluş aşamasında ortakların bu şirketin tüm bu faaliyetleri tek elden yürütebilmesi için gerekli malvarlığı ve kaynakları İzgep A.Ş. tüzel kişiliğine aktarmamış olmalarının birtakım makul gerekçeleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki, İzgep A.Ş.'nin özellikle konut toplamalarında faaliyet göstermesi ve sistemin koordine edilmesinde yardımcı olma amacı ile kurulmuş olmasıdır. Bu şirketin kurulmasının ardında 510 yatan düşüncelerin başında Belediye'nin ve Bakanlığın tek bir firma ile muhatap olmak istemesidir. İkinci olarak, İzmir ilinde ambalaj atıklarının toplanması ve bunların tekrar İzgep A.Ş. ortaklarına satılması halinde potansiyel olarak transfer fiyatlaması ve monopol piyasa tartışmalarının kendiliğinden ortaya çıkma ihtimalinin bulunması söz konusudur. Son olarak, İzgep A.Ş.'nin ortaklarının faaliyetleri ambalaj atıklarının kaynaktan toplanması ve İzmir ili ile sınırlı değildir. Dolayısıyla, İzmir ilindeki tüm ambalaj atıklarının toplanması İzgep A.Ş.'ye devredilmiş olsa bile ortakların kendi tesis ve personel altyapısını koruması gerekmekteydi. Bu koşullar altında tüm yatırımların duplikasyonun etkin bir

520 yöntem olmayacağı düşünülerek İzgep A.Ş.'nin yapılanması mevcut haliyle tasarlanmıştır.

d. İzgep A.Ş.'nin 19.09.2008 tarih ve 2008/12 sayılı Yönetim Kurulu toplantısında alınan bir kararda;

“6- CEVSAN ve BURCU şirketlerimiz arasında gerilim yaratan ... olayının benzeri bir daha yaşanmaması dileği ortak görüş olarak ifade edilmiştir.”

ifadesi yer almaktadır.

e. İzgep A.Ş.'nin 25.6.2009 tarih ve 2009/06 sayılı Yönetim Kurulu toplantısında alınan kararlar arasında;

530 *“8- İzgep'in yeni işletmesine geçtikten sonra kendi ayakları üzerinde duracak ve zarar etmeyecek şartları acilen sağlaması gereği önemle vurgulanmıştır. Bir taraftan her anlamda maliyetlerin düşürülmesine çalışılırken diğer taraftan gelir artırıcı unsurların hızla hayata geçirilmesinin gereği ilave olarak ifade edilmiştir. Daha çok sayıda işyerlerinin sisteme kazandırılması, sistemde olan işyerlerinden bir kaçak var ise önlenmesi, gelir artışı için önem taşımaktadır. Bütün bu önlemlerin yanında satış fiyatlarının arttırılması ve gerekirse hizmet bedellerinin tekrar değerlendirmeye alınması hususu tavsiye edilmiştir.”*

ifadesi yer almaktadır.

1.3.1.3. Şanal Metal'in İzgep A.Ş. Ortaklığına Kabul Edilmemesine İlişkin Tespitler

540 a. İzgep A.Ş.'nin 19.09.2008 tarih ve 2008/12 sayılı Yönetim Kurulu toplantısında alınan bir kararda;

“4- Şanal Metal firmasının İzgep'e dâhil olma istek başvurusu değerlendirilmiş ve İzgep'in bu aşamada ortak olma niyetinde olmadığı iradesi ortaya konulmuştur”.

ifadesi yer almaktadır.

550 b. İzgep A.Ş. yetkilileri konuya ilişkin olarak, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre, bir şirketin kendi ortaklık yapısı ile bir karar verebilmesinin mümkün olmadığını; bu konu tamamen şirket hissedarlarının hisselerini devretmek isteyip istememesi ile ilgili olduğunu; dolayısı ile teknik olarak İzgep A.Ş.'nin kendi hissesinin bir kısmını Şanal Metal'e veremeyeceğini; ayrıca anılan firmanın İzgep A.Ş. ortakları ile yaptığı görüşmelerde sözlü olarak, ... TL koymak istediğini belirtmesi veya araçlarını aynı sermaye olarak koyarak ödemek istemiş olmasının bu teklifin kabul edilmemesindeki temel etkenleri oluşturduğunu; anılan şirkete, ortak olabilmesi için, en az diğer ortaklar tarafından ödenen miktar kadar sermaye koyması gerektiğinin belirtildiğini; ancak Şanal Metal'in bu bedeli ödemeyeceğini belirttiğini; dolayısıyla ortaklığın gerçekleşmediği; öte yandan, ambalaj atıklarının toplanmasına ilişkin Türkiye uygulamasına bakıldığında Belediyelerin aynı Belediye sahasında birden fazla firma ile protokol imzalamasının önünde herhangi bir engel bulunmadığının görüldüğünü; bu çerçevede Şanal Metal'in İzgep A.Ş.'nin uygulaması sonucunda pazara giremediği iddiasında gerçeklik bulunmadığını ifade etmişlerdir.

560 **I.3.1.4. Ambalaj Atıklarının Toplanması ve Ayrıştırılması Hizmetlerinin Görülmesinde Müşteri Paylaşımına Yönelik Bilgi ve Belgeler**

a. İzgep A.Ş.'nin 19.09.2008 tarih ve 2008/12 sayılı Yönetim Kurulu toplantısında alınan bir kararda;

570 *“5-Toplantının ana konusu olan ‘iş yerlerinin (satış noktalarının) İzgep sistemine dâhil olma sürecinde izlenecek yol ve esaslar’ konusu görüşülmüştür. İlke olarak ortakların 30.11.2007 tarihindeki pozisyonu korumaları gerektiği, ortakların alım yapmadığı (bir başka firmanın aldığı) satış noktalarının sisteme bağlanması halinde bunu hangi ortağımızın alacağı hususu İzgep Yönetim Kurulu’nun karara bağlaması gerektiğinde mutabık kalınmıştır. Bir başka örnek olarak da sisteme yeni giren satış noktasının sözleşme imzaladığı tarihte ortaklarımızdan biri malı alıyorsa onun aynı şekilde devam etmesi (30.11.2007 tarihinde o satış noktasından hiçbir ortağımız almayıp İzgep’in sözleşme imzaladığı tarihte alıyorsa onun devam etmesi) gerektiği karara bağlanmıştır.*

Yukarıdaki prensipler içinde İzgep yönetiminin icrada bulunması yetkisi verilmiştir. Şu anda öngörülmeyen farklı bir örnek yaşadığımızda konu Yönetim Kurulu Toplantısı’na getirilecek karara bağlanacaktır. ...

Ortaklar arası mal paylaşımında yukarıdaki prensipler uygulanmakla birlikte firmaların anlayış ve hoşgörü içinde varsa sorunlarını çözme temel anlayışımız olacaktır.

580 *İzgep’in hedefi eşgüdüm içinde en kısa zamanda satış noktalarını sisteme bağlamaktır.”*

ifadeleri yer almaktadır.

b. İzgep A.Ş. tarafından ortaklara gönderilen 16.3.2009 tarihli yazıda;

“Değerli Ortaklar;

590 *Bazı satış noktalarının ortaklarımıza bağlanması konusunda resmi karar verilmesine ihtiyaç vardır. Bilindiği gibi 30.11.2007 tarihinden önce o satış noktasından alım yapa gelen ortaklarımız olduğu gibi hiç alım yapmayan ortaklarımız ya da o satış noktasından aracı vasıtasıyla alan ortaklarımız vardır. Bir başka deyişle bir satış noktasından üç ayrı yöntemle alınıyor olabilir. Aşağıda belirtilen satış noktalarından aracı vasıtasıyla alındığını beyan eden ortaklarımıza verilmesi hususunun netleşmesi gerekmektedir...”*

ifadeleri yer almakta ve elektronik posta mesajı ekinde, ortakların anlaşmalı olduğu atık üreticilerine ilişkin bir liste sunulmaktadır.

c. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu’nun 15.11.2008 tarih ve 2008/13 sayılı toplantısında alınan bir kararda şu ifadeler yer almaktadır:

“3) İzgep sistemine yeni dâhil olan ve ortaklarımızın daha önce alım yapmadığı ... ortaklarımıza bağlanması ele alındı. ...’yı Kastaş’ın almasına karar kılındı.

600 *Bunun dışında 19.09.2008 tarihli Yönetim Kurulu Toplantısında karara bağlanan 30.11.2007 tarihi itibariyle satış noktasından alım yaptığı sabit olan ortağımızın*

aynı şekilde o işyerinin İzgep sistemine bağlanmasından sonra da aynı ortağımız almaya devam edecektir. Bu konu tekraren pekiştirilmiştir. Bu kapsamda İzgep sistemine dâhil olan satış noktaları ve alım yapan ortağımız şunlardır:

.....Ticari Sır.....

Prensip olarak mutabık kalınan; ancak sözleşmesi tamamlanarak bize dönmeyen (bir ay içinde döneceğini düşünüyoruz) firmalar şunlardır: ...

610 Şimdilik İzgep sistemine bağlanan-bağlanacak satış noktaları bunlardır. Prensip olarak İzgep işyerlerinden doğrudan alım yapmayacak 30.11.2007 tarihinde bir ortağımız alıyorsa aynı şekilde o devam edecektir. Bu müktesep hakta olsa bilgi olarak Yönetim Kurulu'na getirilecektir. Bu kapsamın dışında olan satış noktası ise Yönetim Kurulu Kararı ile herhangi bir ortağımıza bağlanacaktır. Satış noktasının fiilen sisteme bağlanması tarihi ile Yönetim Kurulu Karar tarihi arasındaki dönemde herhangi bir ortağa geçici olarak bağlanabilecektir. Daha sonra Yönetim Kurulu'ndan alınan karara bağlı olarak o satış noktası ilgili ortağımıza resmen bağlanmış olacaktır. Satış noktalarının ortaklarımıza devri konusunda gerekirse aylık Yönetim Kurulu Toplantılarını beklemeden ayrı toplantılar yapılabilir. Yönetim Kurulu Toplantıları arasında İzgep üzerinden ortaklarımıza geçici ve kalıcı (30.11.2007 ilkesine göre) bağlanan satış noktaları (firmalar) bilgisi Yönetim Kurulu Toplantılarını beklemeden ortaklarımıza e-mail olarak bildirilecektir.

620 İzgep yukarıdaki üç firmadan (...) doğrudan alım yapmaktadır. Bunlar da ortaklarımıza bağlanacaktır.

Bir istisnai satış noktası olan ... şirketi iki değerli ortağımız Burcu ve Cevsan arasında tartışma konusu olmuştur. Bu Yönetim Kurulu'nda bir önceki toplantıda olduğu gibi ... konusu uzun uzadıya ele alınmıştır. ... şirketinin Burcu'ya bağlanması 19.09.2008 tarihli Yönetim Kurulu Kararımıza uygun olmakla birlikte 2008 yılı içerisinde her iki ortağımızın ... nezdindeki girişimleri etik değerler bağlamında çok tasvip görmemiştir. Bu istisnai satış noktası ... için iki değerli ortağımızın anlayışlarına sığınarak Yönetim Kurulu'nda şu kararlar alınmıştır:

630 - 30.11.2008 tarihine kadar iki firmamız kendi aralarında anlaşması halinde sorun kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

- Eğer iki firmamız aralarında anlaşmaya varamazlar ise 01.12.2008 tarihinden itibaren İzgep A.Ş. doğrudan alım yapacaktır.

- İzgep öncelikle bu noktayı sekiz ortağımıza teklif edecek, ortaklarımızın biri (veya birkaçı) alıcı olursa ... ona bağlanacak, değilse İzgep dilediği yere satacaktır.”

d. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu'nun 16.5.2009 tarih ve 2009/04 sayılı toplantısında alınan bir kararda;

640 “5) Ekte sunulan tabloda yer alan atık üreticileri karşılarında belirtilen ortaklara bağlanması hususunda karar verilmiştir”

ifadesi yer almakta ve karar ekinde atık üreticilerinin bağlandığı ortaklara ilişkin bir liste sunulmaktadır.

I.3.1.5. İzgep A.Ş. Tarafından Toplanan Ambalaj Atıklarının Sadece Ortaklara Satılmasına ve Bu Satışlara İlişkin Fiyatların Belirlenmesine İlişkin Bilgi ve Belgeler

a. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu'nun 23.2.2008 tarih ve 2008/2 sayılı toplantısında alınan bir kararda;

650 *"3- Ambalaj atıklarının doğrudan şirket tarafından yürütme kurulu tarafından belirlenecek fiyatlar ve şartlar dâhilinde öncelikle ortaklara olmak üzere satılması için teklif alınması, eğer birden çok ortak tarafından belirlenen fiyat üzerinden alım yapılması talep ediliyor ise, talepte bulunan ortaklara eşit olarak satılması,"*
ifadesi yer almaktadır.

b. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı ve Atkasan Genel Müdürü tarafından ...'e gönderilen 1.8.2008 tarihli "Ayıklama (değerlendirme) paylaşımı" konulu e-posta mesajında;

660 *"İlgi iletide sözü edilen gerekçelerden bir süre toplanan ambalaj atığının paylaşımı olarak ortaklığımıza sevki konusunda ön mutabakat oluşmuştur. Sizler de uygun görürseniz aşağıdaki dağılım içinde bu paylaşımın yapılmasını öneririz"*
ifadesi yer almakta ve e-posta metninin ekinde, sevkiyat gününe göre atığın döküleceği firma dağılımını gösteren bir liste yer almaktadır. Mesajın devamında ise;

670 *"Önceki iletide ifade edildiği gibi bu yöntemin yıl sonuna kadar devam edeceği düşünülmektedir. İzgep'in kendi tesisi devreye girince işin %90'ını burada yapılacak sembolik miktarda (Yönetmelik ve Toplama Planı gereği) firmalarınıza gönderilecektir. Bu ara dönemde İzgep'den teslim alınan mal brüt ağırlık üzerinden .....Ticari Sır..... YTL/ton+KDV'den fatura edilecektir. Çıkan deşe (%.... gibi) biriktikçe İzgep firmalarınızdan alacaktır. Bu hizmet doğal olarak ücretsiz olacaktır. Ortaklarımız çıkan araçları kantara girmesi ve kantar fişlerinin bir nüshasını İzgep'e iletilmesi, bir nüshasında değerlendirilmesi konusunda İzgep gerekli desteği vermeye hazırdır"*
ifadesi yer almaktadır.

c. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı ve Atkasan Genel Müdürü tarafından İzgep A.Ş. ortaklarına gönderilen 31.12.2008 tarihli e-posta mesajı aşağıdaki şekildedir:

"İzgep sistemine bağlanan iş yerleri için İzgep'in aldığı pay aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

.....Ticari Sır.....

Bu fiyatlar belli aralarda örneğin 3 ayda bir gibi olabilir piyasa koşullarına göre gözden geçirilecek..."

680 *İzgep'in ana işi projeye uygun konut toplaması yapmak ve yönetmeliğe uygun olarak iş yerlerini sisteme bağlayarak ortaklarımıza devretmektir. İzgep prensip olarak işyerleri ile (bazı istisnalar hariç) fiili işlem yapmayacaktır. İşyerleri derken fabrikalar, marketler, oteller, okullar, hastaneler vs. gibi iş alanlarını*

09-54/1298-329

kapsamaktadır. Alınan miktar ve lokasyon olarak ortaklarımızın devreye girmesi verimli olmayan noktalarda İzgep hizmet verecektir. İzgep sistemine dahil olan işyerlerinden ortaklarımızın İzgep'e ödeyeceği pay aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

i. Ücretli olarak İzgep sistemine bağlanan işyerleri için;

-Hurda kağıt: .....Ticari Sır..... TL/ton

- Hurda metal: .....Ticari Sır..... TL/ton

690 - Hurda plastik: .....Ticari Sır..... TL/ton

Bu fiyatlara %18 KDV eklenerek hizmet faturası altında her ay sonu oluşacak miktarlara göre fatura kesilecektir.

ii. İzgep sistemine ücretsiz bağlanan işyerleri;

Bunun için net bir ücret belirlemesi yapılamamıştır. Alınan miktar ve diğer hususlara bağlı olarak her nokta için İzgep ile ortağımız firma arasında yapılacak görüşme ile fiyat belirlemesi oluşturulacaktır. Bu fiyat her halükarda yukarıdaki fiyatların altında olmayacaktır. İzgep bu gelirlerle yaşamını sürdürecektir. İşyerlerini İzgep sistemine bağlanırken bir taraftan yönetmelik esaslarına uyulmuş olarak diğer yandan da hem ortaklarımızın hem İzgep'in fayda sağlayacağı koşullar yaratılmış olacaktır.

700

İşyerlerinin İzgep sistemine bağlanmasında ortaklarımız ile daha uygun çalışma içine girilecektir. İşyerleri üzerinde olumsuz bir imaj yaratılmamasına özen gösterilecektir.”

d. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı ve Atkasan Genel Müdürü tarafından Atkasan çalışanlarına gönderilen 19.2.2009 tarihli e-posta mesajında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Değerli ortaklar,

07.02.2009 tarihli yönetim kurulu toplantımızda alınan karar gereği İzgep evlerden topladığı atığı 01.03.2009 tarihinden itibaren kendi işletmesinde kabul ederek değerlendirecektir.

710

Şubat sonuna kadar toplanan atık ise ortaklarımıza eşit şekilde dağıtılacaktır. 01.02.2009 ile 10.02.2009 tarihlerinde toplanan atık bazı ortaklarımızın işletme şartları nedeniyle eksik teslimat yapılmak zorunda kalmış ve bu nedenle 10.02.2009 tarihi olarak .....Ticari Sır..... tonluk geçici stok oluşmuştur. Stoktaki bu mal ve bugünden ay sonuna kadar toplanacak mal ortaklarımıza eşit miktarda olmak üzere dağıtılacaktır.

Bu konuda bir kısıt oluşturmadan bize yardımcı olunmasını rica eder desteklerinizi bekleriz.

Saygılarımızla,

720

...”

e. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı ve Atkasan Genel Müdürü tarafından ... ve ...'e gönderilen 30.5.2009 tarihli e-posta mesajında;

09-54/1298-329

“İzgep alınan karar gereği çok çok mecbur değilse ortaklar dışına mal satmayacak..”

denilmektedir.

f. İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu'nun 1.9.2009 tarih ve 2009/07 sayılı toplantısının kararlarında;

730 *“10- İzgep'in doğrudan sözleşmesi olan sisteme bağlı işyerleri, askeriye, hastane ve diğer kurumlardan aracılar vasıtasıyla alınan malları İzgep doğrudan kendisi olarak ya da kendi tesisine gelmesini sağlayarak değerlendirmesi esastır. 01.09.2009 tarihinden itibaren bu yöntemle çalışılacaktır.*

11. Sanayiden toplanan ambalaj atıkları için İzgep'in kesiştiği hizmet faturalarının birim başı fiyatının artırılması kararı alınmıştır. Buna göre 07.02.2009 tarih No:1 Yönetim Kurulu Kararı ile belirlenen hurda kağıt .....Ticari Sır..... TL/ton, diğer hurdaların .....Ticari Sır..... TL/ton olan fiyatların 01.09.2009 tarihinden başlamak üzere kağıtta .....Ticari Sır..... TL/ton diğer hurdalarda ise .....Ticari Sır..... TL/ton olarak değiştirilmiştir”

denilmektedir.

740 g. “İzgep A.Ş. 2008 Yılı Ortaklara Satışlar” başlıklı dokümanda, 2008 yılı içerisinde İzgep A.Ş.'nin ortaklarına yaptığı satışlara ilişkin veriler yer almaktadır.

h. İzgep A.Ş. yetkilileri konu hakkında, İzgep A.Ş.'nin ortaklarının, Şirket'in ayrıştırma tesislerinden ürünü teslim alması, İzgep A.Ş.'nin mevcut altyapısının halihazırda üçüncü kişilere satış için yeterli olmaması ve Şirket ortaklarının şirketi desteklemek adına daha yüksek fiyatlar verebilmesi nedenleriyle halihazırda ortaklar dışına satış yapmadığını belirtmişlerdir.

750 ı. Raportörlerin görüştüğü İzgep A.Ş. ortakları atıklar için ödedikleri fiyatlara ilişkin olarak, her bir ortağın atık üreticilerine ödemiş olduğu fiyatların, atık üreticisi ile İzgep A.Ş. ortağı arasında görüşüldüğünü; ancak emtia fiyatlarında düşüşlerin bulunduğu durumlarda asgari alım fiyatlarının belirlenmesine yönelik prensip kararları aldıklarını; bununla birlikte bu fiyatların son tahlilde piyasada oluşan fiyatlardan bağımsız olarak uygulanmasının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.

I.3.2. Çevko'nun Faaliyetlerine İlişkin Bilgi ve Belgeler

I.3.2.1. Çevko'nun Kuruluş Amacı ve Faaliyet Alanları

760 Çevko İktisadi İşletmesi, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2005 yılında cam, metal, plastik, kâğıt/karton ve kompozit malzemelerden oluşan ambalaj atıklarının geri kazanımı konusunda sanayi yükümlülüğünü yerine getirmek üzere “yetkilendirilmiş kuruluş” ilan edilmiştir. Çevko hâlihazırda ülkemizde ambalaj atıklarının kontrolü kapsamında “yetkilendirilmiş kuruluş” olarak faaliyet gösteren tek teşebbüstür.

Yönetmelik kapsamında Çevko'nun temel görevi, temsil ettiği piyasaya ambalaj süren ambalaj üreticileri ve ekonomik işletmelerin, Yönetmelikte öngörülen geri kazanım yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri adına, ambalaj atıklarının

770 kaynağında ayrı toplanması için yerel yönetimler ve lisanslı firmalarla işbirlikleri geliştirmek ve bu faaliyetlerin yürütülmesini finansal açıdan desteklemektir. Sanayinin geri kazanım yükümlülüğünü üstlenen Çevko, çok sayıda ekonomik işletme ile sözleşmeli olarak çalışmalarını yürütmektedir. Bu kuruluşlar, Türkiye’de faaliyet gösteren yerli veya yabancı gıda, tüketim, ilaç, kimya, petrol, vb. sektörlerinden cam, metal, plastik, kâğıt, kompozit ambalaj kullanan, marka sahibi dolumcular, ambalaj üreticileri, ambalaj geri dönüşümcüleri, büyük ölçekli alış-veriş merkezleri ve zincir mağazalardır. Çevko’nun Yönetmelik kapsamındaki bir diğer görevi de, ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması, geri dönüştürülmesi, geri kazanılması ve tüketicileri bilgilendirici eğitim faaliyetlerinde bulunma ve ilgili harcamaları karşılamaktır.

Çevre ve Orman Bakanlığı’ndan alınan bilgilere göre 2005-2009 yılları arasında piyasaya süren firmalarca Bakanlığa bildirmiş yapılmış ambalaj miktarı ile Çevko’nun temsil bu miktarlar içerisindeki temsiliyet payına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

780 Tablo-2: 2005-2009 Yılları Arasında Ülkemizde Piyasaya Sunulan Ambalaj Miktarı ve Çevko’nun Temsiliyet Payı

.....Ticari Sır.....

Yönetmelik’te düzenlenmiş bir husus olmamakla birlikte Çevko’nun bir diğer faaliyet alanını, “Yeşil Nokta” ambleminin bedel karşılığında ekonomik işletmelere kullandırılması oluşturmaktadır. 2002 yılında uluslararası “Yeşil Nokta” markasının Türkiye’deki kullanım hakkını elde eden Çevko, bu tarihten sonra akdettiği hizmet ve alt lisans sözleşmeleri ile bu markanın kullanım hakkını ekonomik işletmelere sunmaya başlamıştır.

1.3.2.2. Çevko Tarafından Belgelendirme Hizmet Bedellerinin Belirlenmesine İlişkin Bilgi ve Belgeler

790 Çevko’da yapılan yerinde incelemelerde Vakıftan, lisanslı firmalar tarafından Çevko’ya gönderilen 2008 - 2009 yıllarına ait “Ambalaj Atığı Kapasite ve Fiyat Teklifleri” ile lisanslı firmalarla akdedilen aynı yıllara ait “Lisanslı Toplama Ayırma Firma Hizmet Sözleşmesi” örnekleri temin edilmiştir.

1.3.2.3. Çevko Tarafından Yeşil Nokta Ücretlerinin Belirlenmesine ve Belgelendirme Hizmetinin Yeşil Nokta Amblemi ile Bağlanarak Satılmasına İlişkin Tespitler

a. Çevko Yönetim Kurulu’nun 27.8.2004 tarihli toplantısında yeşil nokta ücretinin belirlenmesi ile ilgili olarak aşağıdaki kararlar alınmıştır:

800 “Karar No: 1039

Yeşil Noktanın kullandırılmasıyla ilgili şu temel ilkeler kabul edildi:

...

d) *Yeşil Nokta ücreti, bir sabit ücret (A) artı ambalaj cinsleri için malzeme ağırlığı başına belirlenmiş birim ücretlerin kuruluşun bir yıl önce iç piyasaya sürdüğü ambalaj ağırlıklarıyla çarpımından oluşan bir değişken ücret (B)’den oluşur.*

09-54/1298-329

810 e) İthal ettikleri ürünler üzerinde Yeşil Nokta bulunan ithalatçılar, yapılacak sözleşme tarihinden itibaren bir yıl içinde Yeşil Nokta'nın sabit ücretini (A)'yı ödemek; bir yıl sonunda, ya Yeşil Nokta'yı ambalajlarından çıkartmak ya da belgelendirmelerini Çevko aracılığıyla yerine getirmek durumundadırlar; belgelendirmenin yapılmaya başlanması ile ithalatçılar o yıl için belirlenen Yeşil Nokta ücretinin ikinci bölümüyle birlikte tamamını (A+B)'yi öderler."

"Karar No: 1042

2005 yılında Çevko'ya ödenecek ücretler için önerilen "Ücretlerin belirlenmesinde iç piyasaya sürülen ve Bakanlık'a bildirilen tek yönlü ambalaj ağırlıkları esas alınır." temel ilkesi kabul edildi. Bu kararın gerekçeleri:

i)Basit olması,

ii)Kolay elde edilebilir; Bakanlık'a da bildirilmesi gerekli veri olması,

iii)Çevreye yapılan etki ile doğru orantılı bulunması,

iv)Avrupa'da Yeşil Nokta örgütlerinin de bu yöntemle ücretleri hesaplıyor olması.

820 2005 yılı için aidatı da içerecek ücretin şu şekilde formüle edilmesi benimsendi.

ÜCRET:A+B

A: Sabit bir bedel

B: Değişken bedel; Firmanın bir önceki yıl piyasaya sürdüğü her bir ambalaj malzemesinin ağırlığı ile her bir malzeme için ayrı olarak belirlenmiş birim ücretlerin çarpımı.

Bu konuda şu kararlar alındı:

a)Söz konusu firma Vakıf üyesi ise, ödeyeceği bedel=A

b)Vakıf üyesi olan firma Çevko'ya sorumluluğunu devrederek belgelendirme yaptırıyor ve Yeşil Nokta'yı kullanıyorsa, ödeyeceği ücret: A+B

830 c)Vakıf üyesi olmayan bir firma Yeşil Nokta kullanmak suretiyle belgelendirmeyi Çevko üzerinden yapmak üzere sözleşme yaparsa ödeyeceği yeşil nokta ücreti: A+B

d)Vakıf üyesi olmayan fakat ürünü üzerinde Yeşil Nokta bulunan ithalatçının sorumluluğunu devretmeden bir yıl için ödeyeceği ücret A, bir yıldan sonra ya sorumluluğunu devredecek ve A+B ödeyecek, ya da Yeşil Nokta'yı kaldıracak.

e)Vakıf üyesi olmayan ve Çevko ile Yeşil Nokta kullanmaksızın danışmanlık ve destek sözleşmesi yapacak firmanın ödeyeceği ücret: A

840 Değişken bedel (B)'deki malzeme başına birim ücretlerin belirlenmesinde 2005 yılı için piyasadaki belgelendirme fiyatlarının temel alınması kararlaştırıldı. Bu kararın gerekçeleri, i)2005 yılı giderlerinin büyük bölümü lisanslı işletmelerden piyasa koşullarından belgeleme masrafı olacaktır. ii)Firmaların ücretleri değerlendirme kriteri piyasadaki belgeleme maliyetidir.

b. Çevko Yönetim Kurulu'nun 14.11.2006 tarihli toplantısında yeşil nokta ücretinin belirlenmesi ile ilgili olarak aşağıdaki kararlar alınmıştır:

09-54/1298-329

“Karar No:1151

Yetkilendirilmiş Kuruluş Çevko Vakfı İktisadi İşletmesi ile Yönetmelik çerçevesinde geri kazanım yükümlülüğünü devretmek ve Yeşil Nokta kullanmak üzere sözleşme yapan veya yapacak ekonomik işletmeler için 2007 yılı Yeşil Nokta ücretleri şu şekilde kararlaştırıldı.

850 *Belgelendirilecek malzemenin tonu başına KDV hariç:*

Cam:8,90 YTL/ton

PET:68,00 YTL/ton

PET dışı plastik: 54,00 YTL/ton

Metal:22,00 YTL/ton

Kâğıt/Karton:14,00 YTL/ton

Kompozit:128,00 YTL/ton

Geçen yıl sözleşme yapan firma başına 3.000 YTL+KDV olan yerel yönetim katkı payı ise 2007 yılı için 2.200 YTL+KDV olarak belirlendi.”

“Karar No:1152

860 *2007 yılı Çevko Vakfı çalışmaları ile ilgili olarak Vakfa üye kuruluşlar için Hizmet Bedelleri KDV hariç, geçen yıl 15.000 YTL ödeyen üyeler için 8.000YTL, geçen yıl 10.000 YTL ödeyen üyeler için 6.000YTL, geçen yıl 5.000YTL ödeyen üyeler için 4.000 YTL olarak kararlaştırıldı. 2007 yılı geri kazanım yükümlülüğünü Yetkilendirilmiş Kuruluş Çevko Vakfı İktisadi İşletmesi'ne devredecek Vakıf üyelerinden, bu üyelerle yapılacak “Ambalaj Atığı Ve Alt Lisans Hizmet Sözleşmesi” kapsamındaki 2.200YTL+KDV'lik sabit katkı bedelinin alınmamasına karar verildi.”*

c. Çevko Yönetim Kurulu'nun 9.11.2007 tarihli toplantısında yeşil nokta ücretinin belirlenmesi ile ilgili olarak aşağıdaki kararlar alınmıştır:

870 *“Karar No:1191*

Yetkilendirilmiş Kuruluş Çevko Vakfı İktisadi İşletmesi ile Yönetmelik çerçevesinde geri kazanım yükümlülüğünü devretmek ve Yeşil Nokta kullanmak üzere sözleşme yapan veya yapacak piyasaya sürenler için 2008 yılı Yeşil Nokta ücretleri şu şekilde kararlaştırıldı.

Belgelendirilecek malzemenin tonu başına KDV hariç:

Plastik:61,59 YTL/ton

Metal:30,44 YTL/ton

Kağıt/karton:21,47 YTL/ton

İçecek kartonu:109,87 YTL/ton

880 *Diğer kompozit:124,97 YTL/ton*

09-54/1298-329

Geçen yıl sözleşme yapan firma başına 2.200 YTL+KDV olan sabit bedel ise 2008 yılı için 1.700 YTL+KDV olarak belirlendi.

Lisanslı firmaların kapasite sorunu ve yüksek bedel talep etmeleri nedeniyle cam atık toplama bedelinin belirlenemediği, bu konudaki çalışmaların sürdürülerek en kısa zamanda sonuçlandırılacağı bildirildi.”

“Karar No:1192

890 2008 yılı Çevko Vakfı çalışmaları ile ilgili olarak Vakfa üye kuruluşlar için Hizmet Bedelleri KDV hariç, geçen yıl 8.000 YTL ödeyen üyeler için bu yıl da 8.000 YTL, geçen yıl 6.000YTL ödeyen üyeler için bu yıl da 6.000YTL, geçen yıl 4.000YTL ödeyen üyeler için bu yıl da 4.000YTL olarak kararlaştırıldı. 2008 yılı geri kazanım yükümlülüğünü Yetkilendirilmiş Kuruluş Çevko Vakfı İktisadi İşletmesi'ne devredecek Vakıf üyelerinden, bu üyelerle yapılacak “Ambalaj Atığı Ve Alt Lisans Hizmet Sözleşmesi” kapsamındaki 1.700YTL+KDV'lik sabit katkı bedelinin alınmamasına karar verildi.”

d. Çevko Yönetim Kurulu'nun 14.11.2008 tarihli toplantısında yeşil nokta ücretinin belirlenmesi ile ilgili olarak aşağıdaki karar alınmıştır:

“Karar No:1242

... Belgelendirilecek malzemenin tonu başına sözleşmeli ekonomik işletmelerden 2009 yılında istenecek Yeşil Nokta ücretleri:

900 Cam: 30,68 YTL/ton

Plastik: 66,52 YTL/ton

Metal: 34,09 YTL/ton

Kağıt / Karton: 23,18 YTL/ton

İçecek Kartonu: 87,90 YTL/ton

Diğer Kompozit: 139,97 YTL/ton, olarak belirlendi.

2009 yılı için sabit ücretin sözleşme başına 1.500 YTL olması; geçen yıllarda olduğu gibi Çevko Vakfı üyelerinden geri kazanım yükümlülüğünü Yetkilendirilmiş Kuruluş Çevko Vakfı İktisadi İşletmesi'ne devredenlerden sabit ücretin alınmaması kararlaştırıldı.”

910 e. Çevko'da Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler esnasında, Vakıf ile piyasaya süren firmalar arasında akdedilen 2005, 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait ambalaj atığı hizmet ve alt lisans sözleşmeleri incelenmiş olup, anılan tutarların kurucular dışında her firma için aynı tutarda uygulandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Çevko Vakfı yetkililerinden söz konusu bedellerin sözleşme akdedilen bütün piyasaya süren firmalar için aynı tutarda uygulandığı bilgisi edinilmiştir.

f. Yapılan yerinde incelemeler sırasında Çevko'dan “Marka Alt Lisans Sözleşmesi” ve “Ambalaj Atığı Hizmet ve Alt Lisans Sözleşmesi”nin matbu örnekleri elde edilmiştir.

920 g. Çevko yetkilileri konuya ilişkin olarak aşağıdaki hususları belirtmişlerdir:

09-54/1298-329

- Çevko, 1991 yılında Türk sanayisinin önde gelen 14 firmasının katkısı ile kurulmuştur. Hâlihazırda üye sayısı 59'dur. Çevko İktisadi İşletmesi, Ambalaj Atıkları Kontrol Yönetmeliği kapsamında 2005 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından piyasaya sürenlerin geri kazanım yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla yetkilendirilmiş kuruluş olarak atanmıştır. Çevko'nun organları, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu, Genel Sekreterlik ve İktisadi İşletmedir. Yönetim Kurulu üyeleri Genel Kurul tarafından belirlenmekte, Yürütme Kurulu ise Yönetim Kurulu tarafından belirlenmektedir. Hâlihazırda Çevko'nun yetkilendirilmiş kuruluş faaliyetlerini Vakfın iktisadi işletmesi yürütmektedir.

930 - Vakıfta halen üç tip üyelik ve aidat tipi bulunmaktadır. Aidatlar 8000 TL, 6000 TL ve 4000 TL olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Her yıl Genel Kurul Toplantılarından önce, Yönetim Kurulu üyelerin aidat tipine göre Genel Kurul'daki oy ağırlıklarını belirlemekte ve üyelere duyurmaktadır. Genel Kurul'da kararlar da bu oy ağırlıklarına göre alınmaktadır.

- Çevko, piyasaya süren firmalar ile birer yıllık sözleşmeler imzalamaktadır. Piyasaya süren firmaların Vakıf kanalıyla belgelendirme yapmak istemeleri halinde iki ayrı kalemde ödeme yapmaları gerekmektedir. Bunlardan ilki yıllık sabit bedel diğeri ise ton başına ödenecek birim ücret'tir. Bu iki kalemin toplamına Yeşil Nokta Ücreti denilmektedir. Ancak Vakıf üyeleri yıllık üyelik aidatı ödedikleri için yıllık sabit ücreti ödememekte, sadece ton başına birim ücret üzerinden ödeme yapmaktadır. Üyelerin ve Çevko ile çalışan diğeri piyasaya sürenlerin her bir atık türünde ödemek durumunda oldukları ton başına birim bedelleri aynıdır. Dolayısıyla, üyeler ile diğeri piyasaya sürenler arasında bu anlamda bir ayrımcı uygulama söz konusu değildir. Piyasaya sürenler tarafından ödenecek ton başına bedeller, Çevko Yönetim Kurulu'nca belirlenmektedir. Bu bedeller belirlenirken, Çevko'nun operasyonel giderleri ile lisanslı firmalardan alınan teklifler belirleyici olmaktadır. Çevko, 2002 yılında Packaging Recovery Organisation (PRO-Europe)'dan yeşil nokta ambleminin kullanım hakkını almış ve bu çerçevede ülkemizde piyasaya sürenlerle alt lisans sözleşmesi yapmaya başlamıştır. Belgelendirme faaliyetini Çevko aracılığıyla yapan bir piyasaya süren teşebbüsün, yeşil nokta amblemine ilişkin alt lisans sözleşmesi yapmaksızın sadece belgelendirme hizmetini Çevko'dan alması mümkün değildir. Diğeri bir ifadeyle, Çevko'dan belgelendirme hizmeti alan teşebbüslerin yeşil nokta amblemini almama serbestisi bulunmamaktadır. Ancak yeşil nokta amblemine ilişkin yeni başlayan bir uygulamaya göre, Çevko'dan belgelendirme hizmeti almayan kuruluşların sadece alt lisans sözleşmesi yaparak yeşil nokta amblemini kullanabilmeleri mümkündür.

950 - Çevko'nun her yıl 21 Kasım tarihi itibarıyla yeşil nokta ücretlerini belirlemesi gerekmektedir. Bu doğrultuda Kasım ayındaki yönetim kurulu toplantısına sunulabilmesi için her yıl Ekim ayında piyasadaki lisanslı firmalardan bir sonraki yıl için teklifler alınmaktadır. Aynı süreçte piyasaya sürenlerden bir sonraki yıl yükümlülüklerine ilişkin tahmini rakamlar alınmaktadır. Lisanslı firmalardan gelen teklifler ile piyasaya sürenlerden alınan tahminler karşılaştırılarak Yönetim Kurulu'nca bir sonraki yılın yeşil nokta bedelleri belirlenmektedir. Bu süreç içerisinde lisanslı firmalar ile pazarlıklar da devam etmektedir. Bütün bunların

sonunda, Çevko'nun yükümlü olduğu miktar kadar piyasaya sürenler ile sözleşme yapılmaktadır.

970 - Çevko hâlihazırda 59 üyesini ve 960 adet piyasaya süren teşebbüsleri temsilen ambalaj atıklarının geri dönüşümü faaliyetlerini desteklemektedir. Ülkemizde yıllık 60-70.000 piyasaya süren firmanın bulunduğu ve bu firmaların yıllık tahmini 3.000.000-3.500.000 ton ambalajı piyasaya sürdükleri tahmin edilmektedir. Ancak 2008 yılı itibariyle bu firmalardan sadece 5-6.000 adedi Bakanlığa bildirim yapmıştır. Bu firmaların bildirimini yaptığı atık miktarı adedi ise yaklaşık 1.000.000 tondur. Çevko ise, 2008 yılı itibariyle .....Ticari Sır..... ton ambalaj atığının belgelendirmesini yapmıştır. Geriye kalan .....Ticari Sır..... tonluk ambalaj atığı Çevko ile çalışmayan şirketlerden temin edilmiştir.

1.3.2.4. Çevko Tarafından Gönderilen Yazı

980 Öneri araştırma sürecinde, Çevko Vakfı tarafından Kuruma bir yazı gönderilmiş olup söz konusu yazıda özetle, Rekabet Kurumu'nun çevre konusundaki düzenlemeler kapsamında ortaya çıkabilecek rekabet sorunlarına yönelik hassasiyetinin, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre politikasını oluşturma amacına yönelik olduğunun bilinciyle, gerek mevcut incelemede gerekse de benzer konularda ileride gündemine gelebilecek sair hususlarda Çevko'nun Rekabet Kurumu ile her alanda işbirliği içerisinde olacağı beyan edilmiş ve Rekabet Kurumu'nun halihazırda yürüttüğü öneri araştırma kapsamında Çevko'dan almış olduğu belgelerde rekabet kurallarına aykırı olduğunu düşündüğü hususlara rastlanması durumunda, Çevko'nun olası aykırılıkların ivedilikle giderilerek durumun en kısa sürede Rekabet Kurumu'na tevsik edilmesi hususunda kesin iradesinin ve taahhüdünün bulunduğu ifade edilmiştir.

990

J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

J.1. Şikâyet Dilekçesinde Yer Alan İddialardan 4054 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Olanlara İlişkin Değerlendirme

1000 4054 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer*" ifadeleriyle Kanun'un kapsamı belirlenmiştir.

Bu çerçevede, şikâyet dilekçesinde yer alan

- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği gereğince ambalaj atıklarının toplama/ayırma faaliyetinde bulunabilmesi için Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan geçici çalışma izni/lisans alınması zorunlu olduğu halde böyle bir yetkisi olmayan İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. ile protokol imzalanarak yönetmelik hükümlerinin ihlal edildiği ve böylece bir tekel yaratıldığı,

09-54/1298-329

- 1010 - İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin atıkların toplanmasına dair yönetim planı hükümlerine uymadığı bilindiği halde konsorsiyumun devam etmesi sağlanarak ihlallerin de devam etmesine yol açıldığı ve böylece Çevre ve Orman Bakanlığı, İl ve İlçe Çevre ve Orman Müdürlükleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerinin üzerine düşen görev, yetki ve sorumluluklarını ihmal ettiği,
- İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinin şikayetçi Şanal Metal San. Tic. Ltd. Şti.'nin belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunma talebini reddettiği ve şikâyetçiyi İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'ye yönlendirdiği,
- 1020 - İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin, Şanal Metal San. Tic. Ltd. Şti.'nin müşterilerine İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. ile çalışmaları yönünde baskı uyguladığı ve
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde ambalaj atıklarının bedelsiz toplanacağı düzenlendiği halde İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin atıklarını topladığı teşebbüslere bedel ödediği ve böylece şikayetçiyi müşterileri karşısında zor durumda bıraktığı
- iddialarının 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

J.2. İzgep A.Ş. ve Hissedarlarının Faaliyetlerine İlişkin Değerlendirme

İzgep A.Ş.'nin faaliyetleri değerlendirilirken öncelikle, bu şirketin 4054 sayılı Kanun karşısındaki durumunun irdelenmesi gerekmektedir.

- 1030 İzgep A.Ş., aynı pazarda faaliyet gösteren on teşebbüsün, birbirlerinin hisselerini devralmaksızın veya aynı tüzel kişilik etrafında birleşmeksizin ortaklık yoluyla kurdukları, hissedarlarından ayrı bir tüzel kişiliğe sahip bir şirkettir. Bu yönüyle İzgep A.Ş.'nin ticari hayatta yaygın bir ortaklık şekli olan ortak girişim olarak örgütlendiği anlaşılmaktadır.

1040 Bir ortak girişime ilişkin 4054 sayılı Kanun kapsamında bir değerlendirme yapılabilmesi için öncelikle ilgili ortak girişimin yoğunlaşma doğurucu olup olmadığı belirlenmesi gerekmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesine dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in "Birleşme ve Devralma Sayılan Haller" başlıklı 2. maddesi (c) bendinde belirtilen özellikleri haiz ortak girişimler, birleşme ve devralma olarak kabul edilmektedir. Buna göre herhangi bir ortak girişimin Kanun'un 7. maddesi kapsamında bir birleşme veya devralma (yoğunlaşma) olarak değerlendirilebilmesi için;

- Ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması,
- Bu ortak girişimin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması,
- Taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisinin olmaması

gerekmektedir.

1050 İzgep A.Ş.'nin oluşumu yukarıda sayılan üç unsur çerçevesinde aşağıda değerlendirilmiştir:

a. Ortak Kontrol'ün Varlığı

1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bir işlemin yoğunlaşma doğurucu bir ortak girişim olarak kabul edilebilmesi için öncelikli koşul ortak kontrolün sağlanmasıdır. Ortak kontrol, "iki veya daha fazla sayıda teşebbüsün, bir diğer teşebbüs üzerinde doğrudan ya da dolaylı bir şekilde ve uzun süreli olarak belirleyici etki uygulama olanağına sahip olması" şeklinde tanımlanabilir. Ortak kontrolün meydana gelebilmesi için ana teşebbüslerin hiç birinin tek başına karar alma yetkisinin bulunmaması ve ilgili tarafların iradesinden bağımsız yeni bir iradenin ortaya çıkması gerekmektedir.

1060 İzgep A.Ş. Ana Sözleşmesi'nin 14. maddesi uyarınca, Şirket Genel Kurulu Şirket esas sermayesinin %51'ine sahip hissedarların katılımı ile toplanabilmekte ve kararlar toplantıya katılanların %65'inin olumlu oyu ile alınabilmektedir. Şirketin hissedarları arasındaki sermaye dağılımına bakıldığında ise, sekiz teşebbüsten dördünün (Atkasan, Kastaş, Kılıçlar, Muzaffer Pınarbaşı) %... 'er oranında, üçünün (Burcu Hizmet, Cevsan, Özmüşler) %... 'er oranında, birinin (Çemaş) ise %... oranında hisseye sahip olduğu görülmektedir. Bu hisse dağılımına göre, ana teşebbüslerden hiçbirinin İzgep A.Ş.'de hukuken tek başına kontrole sahip olmadığı; Şirket'te belirli bir konuda karar alınabilmesi için en az altı ortağın aynı yönde oy kullanması gerektiği ve bu karar nisabına ortaklar arasında kurulabilecek 28 ayrı koalisyonla ulaşılabildiği anlaşılmaktadır. Bu durum, ilk bakışta İzgep A.Ş.'nin yönetiminde, "değişen ittifaklar" durumunun söz konusu olması ihtimalini gündeme getirirse de, konuya ilişkin kesin bir yargıya varılabilmesi için şirketin kontrolünde fiili duruma da bakılması gerekmektedir.

1070 İzgep A.Ş.'nin ortaklarının tamamı, ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması alanında faaliyet gösteren teşebbüslerdir. Teşebbüslerin İzgep A.Ş. çatısı altında bir araya gelirken temel beklentileri, mezkûr Şirket'in 7.2.2009 tarih ve 2009/1 sayılı Yönetim Kurulu Kararı'nda ve Şirket tarafından Kuruma gönderilen Bilgi Notu'nda da belirtildiği üzere evsel atıkların İzgep A.Ş. tarafından toplanması, diğer atık üreticilerinin atıklarının ise ortaklar arasında paylaşılmasıdır. Bu yönüyle aynı amaç etrafında bir araya gelmiş olan ortaklar arasında ciddi bir menfaat çatışmasının ortaya çıkması mümkün gözükmemektedir. Nitekim İzgep A.Ş. ortakları ile yapılan görüşmede de, bugüne kadar bir örnek dışında ortaklar arasında ciddi bir menfaat çatışmasının yaşanmadığı; bu sorunun ise, ortaklar arasındaki görüşmeler ile kısa sürede sonuca bağlandığı ve bugüne kadar İzgep A.Ş. bünyesindeki tüm kararların oybirliği ile alındığı ifade edilmiştir. Ayrıca söz konusu Şirket'in Yönetim Kurulu'nda tekrar benzer durumların yaşanmaması yönünde prensip kararının alındığı tespit edilmiştir. Bu hususlar, İzgep A.Ş.'nin fiilen ana teşebbüslerin ortak kontrolünde bulunduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, Şirket ortak girişimin ilk koşulunu taşımaktadır.

1090

b. Bağımsız Bir İktisadi Varlık Olarak Ortaya Çıkma

1100 Bir ortak girişim işleminin 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendi kapsamında yoğunlaşma doğurucu bir işlem olarak kabul edilebilmesi için tam işlevsel olması ve bunun sonucunda bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması gerekmektedir. Ortak girişimin tam işlevsel olarak nitelendirilebilmesi, bağımsız iktisadi varlığın tüm işlevlerini uzun süreli olarak yerine getirmek üzere kurulmasına bağlıdır. Ana teşebbüslerin bünyesinde belirli bir alanda örneğin araştırma geliştirme, üretim, dağıtım ya da satış alanlarından birinde faaliyet göstermek üzere kurulan ortak girişimler bağımsız bir iktisadi varlık olma özelliğine sahip değildirler. Ortak girişim, pazarda faaliyet gösteren diğer firmaların gerçekleştirdiği üretim, dağıtım gibi tüm faaliyetlerde bulunmalı ve kendine ait muhasebe, personel, idare ve yönetim organına sahip olmalıdır. "Tam işlevsellik" kriterinin belirlenmesinde etkili olan bir diğer unsur, ana teşebbüslerin ilgili ürünün alt ve üst pazarlarında varlıklarını sürdürdüğü durumlarda, ana teşebbüslerle ortak girişim arasındaki ilişkinin mahiyetidir. Ortak girişim, ürünlerinin önemli bir bölümünü ana teşebbüslere sağlıyor, piyasadaki diğer teşebbüslere kayda değer biçimde satış yapmıyorsa, bu durum ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak nitelendirilememesi yönünde bir emare teşkil etmektedir.

1110 Kuruluşundan bugüne İzgep A.Ş.'nin faaliyetleri incelendiğinde, Şirket'in kuruluş tarihinden 30.6.2009 tarihine kadar şirket hissedarlarından Atkasan'ın şubesinin bulunduğu Gürpınar Mah. 4/13 Sok. No:4 Pınarbaşı/İZMİR adresinde bulunan binanın idare binası olarak adlandırılan 16 metrekarelik bir odasında faaliyet gösterdiği ve ancak 30.6.2009 tarihinde Egemenlik Mah. 6106 Sok. No:77 Işıkkent Bornova/İZMİR adresinde, hissedarlarından bağımsız bir binaya taşındığı görülmektedir. Ayrıca İzgep A.Ş., İzmir ilindeki ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması görevini üstlendiği halde, henüz Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından verilmiş bir TAT Lisansı bulunmamaktadır. Nitekim Çevre ve Orman Bakanlığı'na gönderilen yazıda da İzgep A.Ş.'nin TAT Lisansı'nın bulunmaması nedeniyle Vakıfları'nın 2008 yılı içerisinde geri kazanım faaliyetlerini belgelendirmek için İzgep A.Ş.'yi oluşturan teşebbüsler ile ayrı ayrı irtibata geçmek zorunda kaldığı ifade edilmiştir.

1120 Diğer taraftan, İzgep A.Ş. kuruluşundan bugüne kadar faaliyetleri ağırlıklı olarak evsel kaynaklı ambalaj atıklarının toplanmasından ibaret olmuş; işyerleri tarafından üretilen ambalaj atıkları ise, şirketin kuruluşundan bugüne İzgep A.Ş. ortakları tarafından toplanıp değerlendirilmiştir. Dahası, İzgep A.Ş.'nin kuruluşundan 2009 yılının Mart ayına kadar evsel atıkların ayrıştırılması için dahi kendi tesisine ve altyapısına sahip olmamış ve bu hizmetlerin görülmesi için ortaklarının altyapısını kullanmıştır. İzgep A.Ş.'nin hâlihazırda kendine ait bir toplama ve ayrıştırma tesisi bulunmakla birlikte, bu tesisin İzmir ilindeki tüm atıkların toplanması için yeterli olmadığı şirket ortaklarınca da ifade edilmektedir. Ayrıca, İzgep A.Ş.'ye İzmir ilindeki tüm ambalaj atıklarını toplayabilecek bir altyapının devredilmemiş olmasının ortakların bilinçli bir tercihi olduğu hususu bizzat ortaklar tarafından ifade edilmiştir.

1130 İzgep A.Ş.'nin faaliyetlerine ilişkin olarak dikkati çeken bir diğer husus ise, Şirket'in kuruluşundan bu yana topladığı ambalaj atıklarını ortakları dışındaki

1140 teşebbüslere satmamasıdır. Şirket yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, bu durumun temel sebebinin Şirket'in toplanan ambalaj atıklarını üçüncü kişilere satılacak hale getirmek için yeterli altyapıya sahip olmaması gösterilmiştir. Hâlen, İzmir ilinde ekonomik açıdan değerli olan işyeri kaynaklı ambalaj atıklarının İzgep A.Ş.'nin ortakları tarafından toplandığı ve ayrıştırıldığı için, İzgep A.Ş.'nin satışı yaptığı ambalaj atıkları maliyetlerini karşılayamamaktadır. Şirket'in operasyonu ise, büyük oranda ortaklarına satış yaptığı ambalaj atığı gelirlerinden ve özellikle ortaklarının işyerlerinden topladıkları ambalaj atıkları için İzgep A.Ş.'ye ödedikleri hizmet bedellerinden karşılanmaktadır.

1150 Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, İzgep A.Ş.'nin bağımsız bir iktisadi varlık olarak faaliyet göstermek için gerekli malvarlığına ve altyapıya sahip olmadığı, şirketin faaliyetlerinin büyük oranda ortaklarının katkısına bağlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla İzgep A.Ş.'nin ortak girişimin ikinci koşulu olan "bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkma koşulunu" taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır.

c. Taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmaması

1160 Bir ortak girişim işleminin yoğunlaşma doğurucu olarak kabul edilebilmesi için son olarak taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisinin olmaması gerekmektedir. Tarafların ortak girişimin faaliyet gösterdiği ilgili ürün pazarında aktif olmamaları, ana teşebbüslerden sadece birinin ilgili ürün pazarındaki faaliyetlerine devam etmesi ya da ana teşebbüslerin ortak girişimin faaliyet göstereceği ilgili ürün pazarındaki tüm faaliyetlerini ortak girişime devretmeleri hallerinde bağımsız teşebbüsler arasında rekabetçi davranışların koordinasyonu riski bulunmamaktadır. Ancak inceleme konusu olayda, İzgep A.Ş.'nin hissedarı konumundaki tüm teşebbüsler ilgili pazarda faaliyetlerine devam etmektedir. Dolayısıyla, İzgep A.Ş. bünyesinde ortaya çıkan oluşumun taraflar arasındaki ve taraflar ile İzgep A.Ş. arasındaki işbirliği kaçınılmaz bir sonuç olarak çıkmaktadır.

1170 Öneri araştırma sürecinde bu durumun bir yansıması olarak iki temel husus tespit edilmiştir. Bunlardan ilki, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki ambalaj atıklarının toplanması hizmetinin İzgep A.Ş. ile ortakları arasında paylaştırılmasıdır. Bu paylaşımın ilk ayağında İzgep A.Ş. evsel kaynaklı ambalaj atıklarının toplanması konusuna; İzgep A.Ş.'nin ortakları ise işyerleri tarafından üretilen ambalaj atıklarının toplanmasına yoğunlaşmıştır. İzgep A.Ş. ile ortakları arasında gerçekleştirilen bu işbirliğinde, İzgep A.Ş. ile ana teşebbüsler arasındaki rekabetin kısıtlanması amacıyla ön plana çıkmaktadır. İşbirliğinin rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki ikinci ayağını ise İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki işyerlerinin İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu'nda alınan kararlar ile ortaklar arasında paylaştırılması oluşturmaktadır.

1180 Ancak bu noktada, İzgep A.Ş. ile hissedarı konumundaki teşebbüsler arasında gerçekleşen pazar paylaşımının ve rekabet koordinasyonunun şikâyet

dilekçesinde belirtildiği gibi İzmir Büyükşehir Belediyesi, 56 ilçe ve ilk kademe belediyesi ve sonradan İzgep A.Ş.'nin hissedarı olan teşebbüsler arasında akdedilen protokolün bir sonucu olduğu, dolayısıyla söz konusu protokolün rekabeti bozucu bir anlaşma niteliğinde olduğu görüşüne katılmanın mümkün olmadığı belirtilmesi gerekmektedir. Zira söz konusu protokolün incelenmesi sonucunda görüleceği üzere, teşebbüsler arasında rekabetçi davranışların koordinasyonuna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

1190 İzgep A.Ş. ile hissedarları arasındaki rekabetçi davranışların koordinasyonunun bir diğer sonucu ise, İzgep A.Ş.'nin bağımsız bir teşebbüs gibi davranarak topladığı ambalaj atıklarını üçüncü kişilere de satmak yerine, söz konusu atıkları sadece ortaklarına satmasıdır, bu husus belgeler ve İzgep A.Ş. yetkilileri ve ortaklarının beyanları ile doğrulanmıştır. Söz konusu belgelerden biri örnek olarak sunulması gerekirse, İzgep A.Ş. Yönetim Kurulu'nun 23.02.2008 tarih ve 2008/2 sayılı kararları arasında;

“3- Ambalaj atıklarının doğrudan şirket tarafından yürütme kurulu tarafından belirlenecek fiyatlar ve şartlar dâhilinde öncelikle ortaklara olmak üzere satılması için teklif alınması, eğer birden çok ortak tarafından belirlenen fiyat üzerinden alım yapılması talepe ediliyor ise, talepte bulunan ortaklara eşit olarak satılması,”

1200 ifadesi yer almaktadır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, İzgep A.Ş. ortakları mezkûr Şirket'in sadece kendilerine satış yapmasını temin etmekle kalmayıp, bu satışlarda uygulanacak fiyatları da bizzat kendileri belirlemektedir.

1210 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrası *“Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır”* hükmünü haizdir. Aynı maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satış şartlarının tespit edilmesi; (b) bendinde ise mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü yasaklanan haller arasında sayılmıştır. Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren, fiyat tespiti ve pazar paylaşımı gibi unsurlar içeren ve literatürde *“hard-core ihlal”* olarak nitelendirilen yatay anlaşmalar, anlaşmaların ilgili pazarda etkisi olup olmadığına bakılmaksızın amaçlarının rekabeti kısıtlamak olması nedeniyle *per se* yasak kabul edilmektedir.

1220 İlgili pazarda 4054 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin olarak İzgep A.Ş. tarafından Kuruma gönderilen bilgi notunda, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde, ambalaj atıklarının toplanması yetkisinin sadece belediyelere tanınmış olması ve belediyelerin bu atıkları diledikleri bir ya da birden çok lisanslı kuruluşa bedelsiz olarak toplattırmasının öngörülmüş olması nedeniyle serbest rekabete açık bir piyasanın bulunmadığı; dolayısıyla ilgili pazarda 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirme yapılırken bu hususun dikkate alınması gerektiği ileri sürülmektedir. Bu noktada, İzgep A.Ş.'nin değerlendirmesine katılmak mümkün değildir. Zira Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde,

1230 ambalaj atıklarının bir kamu malı olduğundan hareketle bedelsizlik öngörölmüş olsa bile, lisanslı teşebbüslerin söz konusu atıkları bedel karşılığı almak istemesi halinde bu tür bir alışveriş yasaklanmış değildir. Ayrıca ambalaj atıkları son tahlilde bir ekonomik değer ifade etmekte ve tüketiciler (atık üreticileri) de bedelini

1240 ödeyerek mülkiyetine sahip oldukları söz konusu atıkları bedelsiz bir şekilde teslim etmeye yanaşmamaktadırlar. Dolayısıyla, her ne kadar Yönetmelikte bedelsizlik öngörölmüş olsa bile, ambalaj atıklarının el değiştirmesine ilişkin bir piyasanın varlığı inkâr edilemeyecektir. Nitekim Yönetmelik'te yer alan bedelsizlik hükmüne rağmen bizzat İzgep A.Ş.'nin işyerleri ile yapmış olduğu sözleşmelerde ambalaj atıklarının bedel karşılığı toplanacağına ilişkin hükümlerin bulunması da ambalaj atıklarının toplanmasına ve ayrıştırılmasına yönelik bir piyasanın varlığını açıkça ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmeti sadece atık üreticileri ile lisanslı teşebbüsler arasındaki bir ticari ilişkiyi değil aynı zamanda lisanslı teşebbüsler ile geri dönüşüm firmaları

arasındaki bir ticari ilişkiyi de içinde barındırmaktadır. Dolayısıyla, atık üreticilerinden ambalaj atıkları tümüyle bedelsiz toplanmış olsa bile, toplanan ambalaj atıklarının ekonomik bir değeri bulunmakta ve dolayısıyla bu atıkların alım satımı bir piyasa faaliyetine konu olmaktadır. Bu hususlar ışığında, İzgep A.Ş.'nin ilgili pazarda 4054 sayılı Kanun'un uygulanamayacağı yönündeki değerlendirmelerine katılmak mümkün değildir.

İzgep A.Ş.'nin faaliyetlerine ilişkin olarak değerlendirilmesi gereken son husus, şikâyet dilekçesinde de belirtilen bir husus olan Şanal Metal'in ortaklık talebinin reddedilmesi suretiyle İzgep A.Ş.'nin hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiasıdır. Söz konusu iddiaya ilişkin olarak, şikâyet dilekçesi ekindeki dokümanların incelenmesinden, Şanal Metal'in başvurusu üzerine İzmir Büyükşehir Belediyesinin, Şanal Metal'in anılan Belediye sınırları içinde ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması konusunda faaliyet göstermesini uygun bulduğu; ancak kendisiyle protokol imzalamak için, mezkur Şirket'in İzgep A.Ş.'ye ortak olmasını şart koştuğu; ancak Şanal Metal'in İzgep A.Ş. tarafından ortaklığa kabul edilmemesi nedeniyle İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde faaliyet gösterme imkanına sahip olamadığı anlaşılmaktadır. Şikâyetçi, bu durum nedeniyle, İzmir Büyükşehir Belediyesini, ilçe ve ilk kademe belediyelerini ve özellikle de İzgep A.Ş.'yi ve ortaklarını sorumlu tutmakta ve kendisini ortaklığa kabul etmemekle İzgep A.Ş.'nin hâkim durumunu kötüye kullandığını iddia

1250 etmektedir.

1260

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir "hâkim durumun kötüye kullanılması"ndan bahsedilebilmesi için, şikâyet konusu eylemi gerçekleştiren teşebbüsün hâkim durumda olması ve şikâyete konu eylemin bir "kötüye kullanma" niteliğini taşıması gerekmektedir. Bu çerçevede, şikâyete konu uygulamanın bir kötüye kullanma olup olmadığının değerlendirilebilmesi için öncelikle şikâyetçinin mağduriyetinin temel sebebinin İzgep A.Ş.'nin ret kararı olup olmadığı ortaya konulmalıdır.

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Ambalaj atıklarının ayrı toplanma zorunluluğu" başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrasında; ambalaj atıklarının

1270 kaynağında toplanmasından 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7.

maddesi uyarınca, büyükşehir belediye sınırları içerisinde ilçe belediyeleri ve ilk kademe belediyelerinin, il belediyeleri sınırları içerisinde ise 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca, il ve ilçe belediyelerinin sorumlu olduğu belirtilmiş; maddenin üçüncü fıkrasında, ayrı olarak biriktirilen ambalaj atıklarının, hazırlanan ambalaj atığı yönetim planları doğrultusunda ilgili belediye veya ilgili belediyenin sözleşme yaptığı lisanslı/geçici çalışma izinli toplama ayırma tesisi işletmelerince toplanacağı, ambalaj atıklarının bunların dışındaki kişiler tarafından toplanması ve alınmasının yasak olduğu düzenlemesine yer verilmiş; altıncı fıkrasında ise, belediyelerin lisanslı geri kazanım tesisleri ile lisans başvurusunda bulunacak olan tesislerin çalışmalarına yardımcı olacağı ve çalışabilecekleri uygun çalışma alanlarını göstereceği düzenlenmiştir. Diğer taraftan Yönetmelik'in 8. maddesinde de, ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılmasına yönelik olarak ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından yürütülen çalışmaların koordinasyonunu sağlama görevi Büyükşehir belediyelerine verilmiştir.

1280

Yukarıda sayılan Yönetmelik maddeleri uyarınca, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde ambalaj atıklarının toplattırılması ve ayrıştırılmasına yönelik olarak lisanslı teşebbüslerle sözleşmelerin yapılarak bu teşebbüslerin görevlendirilmesi, Büyükşehir Belediyesi'nin koordinasyonunda ilçe ve ilk kademe belediyelerinin yetkisi altındadır. Bu durumda, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ve ilgili ilçe ve ilk kademe belediyelerinin İzgep A.Ş.'nin ortaklığa alıp almama noktasındaki kararına bağlı olmaksızın Şanal Metal ile sözleşme imzalama yetkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla inceleme konusu olayda şikâyetçinin mağduriyetinin temel kaynağı İzmir Büyükşehir Belediyesinin idari tasarrufudur. Diğer taraftan, İzgep A.Ş. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş bir anonim şirket olup kanunen şirkete yeni hissedar kabulü diğer hissedarların rızasına bağlıdır. Bu noktada, Belediye'nin Şanal Metal ile sözleşme imzalamasının önünde herhangi bir engel bulunmazken ve ayrıca İzgep A.Ş. ortakları ile İzmir Büyükşehir Belediyesi ve 56 ilçe ve ilk kademe belediyesi arasında yapılan protokolde İzgep A.Ş.'nin yeni ortakları ortaklığa kabul etmek zorunda olduğuna ilişkin bağlayıcı bir hüküm bulunmazken, İzgep A.Ş.'nin Şanal Metal'i ortaklığa kabul etmemesi, bu şirket'in ve ortaklarının sözleşme özgürlüğünün doğal bir sonucudur. Dolayısıyla, İzgep A.Ş.'nin söz konusu uygulamasının bir "kötüye kullanma" olarak değerlendirilmesinin mümkün değildir.

1290

1300

Bununla birlikte, ilgili pazarda rekabetçi pazar koşullarının oluşması açısından belediyelerin ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması konusunda faaliyet gösterecek teşebbüslerin seçiminde objektif kriterler benimsemesi ve özellikle bu hizmetler sınırlı sayıda teşebbüse gördürülecekse ilgili teşebbüslerin mümkün olduğunca ihale yoluyla seçilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin öngördüğü mevcut sistemin piyasa dinamiklerini dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmesine yönelik olarak Çevre ve Orman Bakanlığına; ayrıca söz konusu Yönetmelik'in uygulanması noktasında daha rekabetçi bir pazar yapısının oluşması için alınabilecek önlemlere ilişkin olarak da İçişleri Bakanlığına ve İzmir Büyükşehir Belediyesine görüş yazıları gönderilmesi faydalı olacaktır.

1310

1320 Yukarıda yer verilen bilgi, belge ve değerlendirmeler ışığında İzmir ilinde ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmetleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler arasında kurulan İzgep A.Ş.'nin oluşumunun, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde sayılan koşulları taşımaması, ilgili pazarda İzgep A.Ş.'nin ortakları arasında pazarın paylaşılması ve İzgep A.Ş.'nin topladığı atıkların sadece ortaklara satışının temin edilmesi suretiyle rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma olduğu; ayrıca ilgili teşebbüsler arasındaki söz konusu anlaşmanın rekabet hukukunda "per se" ihlal olarak kabul edilen pazar ve müşteri paylaşımına yol açması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyetten faydalanamayacağı anlaşılmıştır. Bu çerçevede, İzgep A.Ş. ve hissedarı konumunda bulunan 10 teşebbüse yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği iddiası ile Kanun'un 41. maddesi kapsamında soruşturma açılması mümkündür. Bununla birlikte, tespit edilen belgelerden de anlaşıldığı üzere, İzgep A.Ş.'nin mevcut şekilde kurulmasında ve faaliyete geçmesinde Çevre ve Orman Bakanlığı'nın açık bir teşvik ve desteği bulunmaktadır. Bu husus dikkate alınarak şu aşamada anılan teşebbüslere yönelik bir soruşturma açılması yerine, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında bir görüş yazısı gönderilmesinin de mümkün olduğu değerlendirilmiştir.

J.3. Çevko'nun Faaliyetlerine İlişkin Değerlendirme

1340 Öneri kapsamında kendileri ile görüşülen sektör temsilcilerinin, özellikle geri kazanım faaliyetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan fon açığından şikâyetçi olmaları ve mehz Avrupa Birliği Rekabet Hukuku uygulamasında ambalaj atıkları sektörüne ilişkin olarak Komisyon tarafından alınan kararların büyük çoğunluğunun yetkilendirilmiş kuruluşlara ilişkin olması nedeniyle, mevcut Öneri kapsamında Çevko'nun faaliyetleri de incelenmiştir. Aşağıda öncelikle Çevko'nun teşebbüs statüsüne değinilecek ardından da Öneri kapsamında yapılan tespitler ışığında Çevko'nun ilgili pazardaki hâkim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığı değerlendirilecektir.

J.3.1. Çevko'nun Teşebbüs Statüsü

1350 4054 sayılı Kanun'un 2. maddesinde "teşebbüs" kavramı, "*piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler*" şeklinde tanımlanmıştır. Çevko, Türkiye'de ambalaj atıklarının ekonomik ve düzenli geri kazanımı için sanayi, yerel yönetim ve tüketicilerin katkı ve katılımları ile sürdürülebilir bir geri kazanım sisteminin kurulmasına katkıda bulunmak amacıyla, on dört sanayi kuruluşunun girişimleri ile kurulmuş bir vakıftır. Vakıf, 2005 yılında "yetkilendirilmiş kuruluş" olarak atanmasıyla birlikte, bünyesinde barındırdığı iktisadi işletme vasıtasıyla bedel karşılığında üyelerine ve müşterilerine "yetkilendirilmiş kuruluş" hizmeti sunmaya başlamış ve böylece bir taraftan müşterileri ile diğer taraftan da TAT lisanslı teşebbüslerle akdettiği sözleşmeler ile iktisadi faaliyetlerini sürdürmüştür. Bu çerçevede, her ne kadar bir vakıf olarak örgütlenmiş olsa ve üyelerine kâr payı dağıtımı gibi bir amacı

1360 bulunmasa da Çevko 4054 sayılı Kanun'un 2. maddesi kapsamında bir teşebbüstür.

J.3.2. Çevko'nun Faaliyetlerinin 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

1370 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ilk fıkrasında, *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasının hukuka aykırı ve yasak"* olduğu düzenlenmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrasında örnek niteliğinde kötüye kullanma halleri sayılmıştır. Buna göre, Çevko'nun faaliyetlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için öncelikle anılan teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir.

1380 4054 sayılı Kanun'un Tanımlar başlıklı 3. maddesinde hâkim durum, *"Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü"* olarak tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, hâkim durum kavramı teşebbüsün pazar gücü ile doğrudan ilişkilidir. Teşebbüslerin sahip oldukları pazar payları, pazar gücünün en önemli göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca ilgili ürün pazarındaki talep ve arz ikame olanakları ve pazarın yapısal özelliklerinin de pazar gücünün belirlenmesinde dikkate alınması gerekmektedir.

1390 Çevko'nun hâlihazırda ülkemizde yetkilendirilmiş kuruluş olarak atanmış tek teşebbüs olması nedeniyle, ilgili pazardaki pazar payı %100'dür. Diğer taraftan, Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin 20. maddesi uyarınca, "yetkilendirilmiş kuruluş" olarak yetki verilecek bir kuruluşun, yurtiçinde piyasaya sürülen toplam ambalaj miktarının en az %25'ini temsil etmesi gerekmektedir. Bu koşul, Çevko'nun hâlihazırda tek başına faaliyet gösterdiği "yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri" pazarı için önemli bir yasal giriş engeli oluşturmakta ve anılan teşebbüsün ilgili pazardaki gücünü pekiştirmektedir. Buna göre, ilgili pazardaki mevcut pazar payı %100 olan ve bu konumu pazara giriş engelleri ile korunan Çevko "yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri pazarında hâkim durumdadır.

1400 Rekabet hukukunda hâkim durumdaki teşebbüslerin eylemleri ile faaliyet gösterdikleri pazarlardaki veya komşu pazarlardaki rekabeti bozmama noktasında özel bir sorumluluklarının bulunduğu kabul edilmektedir. Bu sorumluluk çerçevesinde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumdaki teşebbüsler için yasaklanan eylemlerden birisi, maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde düzenlenen *"eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayırimcılık yapılması"*dir. Bu bağlamda, Önaraştırma sürecinde, TAT lisanslı teşebbüslerin 2008 ve 2009 yıllarında belgelendirme yapmak için Çevko'ya sundukları teklifler ile Çevko'nun söz konusu teşebbüsler ile imzaladığı sözleşmeler incelenmiştir. Yapılan bu incelemelerin sonucunda, Çevko'nun kendisine teklif sunan tüm lisanslı teşebbüsler ile sözleşme imzalamadığı; ayrıca

1410 sözleşme imzaladığı teşebbüslerden geri kazanım hizmeti alırken toplam geri kazanım ihtiyacını karşılayacak kadar miktarı birim miktar başına en düşük teklif veren teşebbüslerden başlayarak karşılamak yerine, teşebbüslerin tekliflerine bütünüyle bağlı kalmaksızın farklı teşebbüslere dağıttığı dikkati çekmiştir. Söz konusu uygulamaların ilk bakışta, sözleşme imzalanmayan veya düşük teklif sunan teşebbüsler aleyhine ayrımcılığa yol açan ve ayrıca piyasaya sürenlerin geri kazanım maliyetlerini artıran bir uygulama olarak değerlendirilmesi mümkün olmakla birlikte, Çevko'nun son tahlilde pazarda iktisadi faaliyet gösteren bağımsız bir tüzel kişilik olduğu dikkate alındığında, herhangi bir teşebbüsle sözleşme yapıp yapmamasının veya yapacağı sözleşmenin ne kadar bir miktar için yapılacağını belirlemesinin Çevko'nun sözleşme özgürlüğünün bir parçası olduğu neticesine varılmıştır.

1420 Diğer taraftan, Çevko ile lisanslı teşebbüsler arasında yapılan sözleşmelerin incelenmesi sonucunda, Çevko tarafından lisanslı teşebbüslere ödenen birim fiyatların farklılık arz ettiği görülmüştür. Ancak bu farklılıkların detaylı bir şekilde incelenmesi sonucunda, ...Ticari Sır..... amaçlandığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte, Çevko'nun lisanslı teşebbüslere uyguladığı fiyat politikasının bütünüyle şeffaf ve objektif kriterlere dayanan bir fiyatlama politikası olduğunu söylemek de mümkün değildir. Bu çerçevede, lisanslı teşebbüslere uygulanacak fiyatların tespitine yönelik olarak objektif kriterlere dayanan bir fiyatlama politikasının geliştirilmesi yönünde Çevko'ya görüş gönderilmesinin, ileride ortaya çıkabilecek olası ayrımcı uygulamaların önüne geçilmesi bakımından faydalı olabilecektir.

1430 Öneri kapsamında, Çevko'nun piyasaya süren teşebbüslerle imzaladığı sözleşmeler de incelenmiştir. Yapılan incelemede, sözleşmelerin birer yıllık süreler için yapıldığı ve sözleşmelerde ilgili teşebbüslerin belgelendirmelerinin bir kısmını bizzat kendilerinin yapmasını veya piyasaya girebilecek başka bir yetkilendirilmiş kuruluş aracılığıyla yaptırmasını yasaklayan açık bir münhasırlık (rekabet yasağı) hükmünün bulunmadığı tespit edilmiştir. Her ne kadar sözleşmelerde rekabet yasağına ilişkin açık bir hüküm bulunmasa bile, hakim durumdaki teşebbüs tarafından doğrudan veya dolaylı olarak rekabet yasağı ile aynı sonucu doğurabilecek sözlü veya yazılı koşulların ileri sürülmesi de aynı kapsamda değerlendirilebilecektir.

1440 Bu çerçevede özellikle Çevko'nun belgelendirme yükümlülüğünü üstlendiği teşebbüslere yönelik olarak uyguladığı hizmet bedelleri (Yeşil Nokta ücretlerinin) incelenmiştir. Anılan bedellerin incelenmesi sonucunda, söz konusu hizmet bedelinin bir sabit bir de değişken olmak üzere iki kalemden oluştuğu; değişken bedelin firmanın bir önceki yıl piyasaya sürdüğü her bir ambalaj malzemesinin ağırlığı ile her bir malzeme için ayrı olarak belirlenmiş birim ücretlerin çarpımından oluştuğu; sabit katkı bedelinin ve değişken bedelin hesaplanmasına temel teşkil eden birim ücretlerin her yıl Çevko Yönetim Kurulu tarafından belirlendiği; sabit bedelin Çevko üyeleri dışındaki tüm müşterilere uygulandığı; değişken bedelin ise üye olsun veya olmasın tüm müşterilere objektif bir şekilde uygulandığı tespit edilmiştir. Sabit bedelin üyelere uygulanmamasının sebebinin, üyelerin zaten her yıl sabit bir üyelik aidatı ödemeleri olduğu anlaşılmıştır. Bu

09-54/1298-329

1450 çerçevede sabit bedelin üyelerden alınmazken Çevko üyesi olmayan müşterilerden alınmasının, üyelerin zaten üyelik aidatı ödemeleri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ayrımcı bir uygulama olarak değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

Bununla birlikte, Çevko'nun hizmet bedelleri belirlenirken değişken ücretin, Çevko aracılığıyla geri kazanımı öngörülen ambalaj miktarı yerine müşterinin bir önceki yıl piyasaya sürdüğü ambalaj miktarının tamamı üzerinden hesaplanması, Çevko ile sözleşme imzalamış bir müşterinin fiilen tüm belgelendirme hizmetini Çevko'dan alması sonucunu doğuracaktır. Zira bir kere Çevko ile sözleşme imzalayıp piyasaya sürdüğü ambalajın tamamı üzerinden bir bedel ödeyen 1460 teşebbüs, geri kazanım yükümlülüğünün bir kısmını herhangi bir lisanslı firma ile veya pazara yeni giren bir yetkilendirilmiş kuruluş ile yapmak istemesi halinde, iki kez bedel ödemek zorunda kalacaktır. Dolayısıyla, ikinci bir bedele katlanmak istemeyen rasyonel bir teşebbüs, ya geri kazanım hizmetlerinin tamamını Çevko'dan almak zorunda kalacak ya da Çevko ile anlaşma yapmaktan vazgeçecektir. Çevko sözleşme yapmak isteyen müşteriler üzerinde fiili bir rekabet yasağı işlevi gören söz konusu uygulama, bir yandan belgelendirmelerinin (geri kazanımının) sadece bir kısmını Çevko aracılığı ile gerçekleştirilmek isteyen teşebbüsler üzerine makul olmayan bir maliyet yüklediği bir yandan da ilgili pazara giriş yapabilecek potansiyel rakiplerin pazara girişini 1470 zorlaştırdığı için 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması niteliğindedir.

Çevko'nun faaliyetlerine ilişkin olarak değinilmesi gereken son husus, anılan teşebbüsün ülkemizde lisans hakkına sahip olduğu "Yeşil Nokta" markasının kullanım hakkını, piyasaya süren teşebbüslere verdiği belgelendirme hizmetleri ile bağlayarak satmasıdır. 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir bağlama uygulamasından bahsedilebilmesi için, birtakım koşulların varlığı gerekmektedir. Bunlar kısaca; bağlama uygulaması ile ilgili olarak iki ayrı ürünün varlığı, bu ürünlerden birinin satımının diğerinin alımı koşuluna bağlanması, satıcının yeterli ekonomik güce sahip olması ve pazarın bu durumdan olumsuz 1480 yönde etkilenmesi şeklinde sıralanabilir.

Önaraştırma sürecinde yapılan incelemelerde, Çevko'nun "Yeşil Nokta" ambleminin kullanım hakkını, yakın zamana kadar "Ambalaj Atığı Hizmet ve Alt Lisans Sözleşmeleri" çerçevesinde sadece belgelendirme hizmeti verdiği teşebbüslere sunduğu; ancak son dönemde Çevko'dan belgelendirme hizmeti almayan teşebbüslerin de Yönetmelik kapsamında gerekli raporlamalarını yaptıklarını Çevko'ya sunmaları halinde sabit bir bedel karşılığında Çevko ile "Marka Alt Lisans Sözleşmesi" imzalayabildikleri ve böylece "Yeşil Nokta" amblemini ürünlerinde kullanma hakkını elde ettikleri tespit edilmiştir. 2009 yılı için "Yeşil Nokta" ambleminin lisans bedelinin ise, aynı zamanda Çevko'nun 1490 belgelendirme hizmet bedelinin sabit katılım bedeline eşit olacak şekilde 1500 TL+KDV olduğu öğrenilmiştir. Bu çerçevede, bir tarafta belgelendirme hizmeti (yetkilendirilmiş kuruluş hizmeti), diğer tarafta "Yeşil Nokta" ambleminin kullanım hakkı olmak üzere, Çevko tarafından satışa sunulan iki ayrı ürünün varlığından söz etmek mümkündür. Diğer taraftan, Çevko yetkilileri ile yapılan görüşmede de

1500 ifade edildiği üzere, hâlihazırda Çevko'dan yetkilendirilmiş kuruluş hizmeti alan bir teşebbüsün "Yeşil Nokta" amblemini almama gibi bir seçeneği bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Çevko'nun bağımsız bir şekilde de satışa sunulan "Yeşil Nokta" amblemini, hâkim durumda bulunduğu "yetkilendirilmiş kuruluş" hizmeti ile bağlayarak sattığını söylemek mümkündür. Bu uygulama, tüketiciler üzerinde iki açıdan olumsuz etkiye yol açabilir. Bunlardan ilki, Çevko'dan yetkilendirilmiş kuruluş hizmeti aldığı halde "Yeşil Nokta" ambleminin kullanım hakkını almak istemeyen teşebbüslerin ilave bedel ödemek zorunda kalmasıdır. Söz konusu uygulamanın tüketici refahı açısından bir diğer olumsuz etkisi ise, "Yeşil Nokta" ambleminin ülkemizdeki lisans hakkını alan ikinci bir teşebbüsün, Çevko'nun bağlama uygulaması nedeniyle müşteri bulmakta zorlanması ve dolayısıyla "Yeşil Nokta" ambleminin lisans hakkının devrine ilişkin olarak ortaya çıkabilecek bir rekabetin önlenmesidir. Bu hususlar ışığında, Çevko'nun "Yeşil Nokta" markasının lisans hakkını "yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri" ile bağlayarak satmasının, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında "hâkim durumun kötüye kullanılması" olarak değerlendirilebileceği anlaşılmıştır.

1510 Sonuç olarak, Çevko'nun yetkilendirilmiş kuruluş hizmet sunumu kapsamında;

- Belgelendirme hizmet bedelinin (Yeşil Nokta bedelinin) müşterilerin bir önceki yılda piyasaya sürdüğü ambalajın tamamı üzerinden hesaplanmasının ve
- Yeşil Nokta markasının kullanım hakkının Çevko tarafından yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri ile bağlanarak pazarlamasının,

1520 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında "hâkim durumun kötüye kullanılması" niteliğini taşıdığı; dolayısıyla Çevko'ya yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde soruşturma açılmasının mümkün olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, Çevko tarafından Kuruma gönderilen ve rekabete aykırı durumların tespit edilmesi halinde bunların ivedilikle giderileceğinin taahhüt edildiği yazı dikkate alınarak, şu aşamada soruşturma açılması seçeneği yerine 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında Çevko'ya gönderilecek bir yazı ile ihlalin ortadan kaldırılması yolunun tercih edilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

a) Şikâyet dilekçesinde yer alan;

1530 - Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği gereğince ambalaj atıklarının toplama/ayırma faaliyetinde bulunulabilmesi için Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan geçici çalışma izni/lisans alınması zorunlu olduğu halde böyle bir yetkisi olmayan İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. ile protokol imzalanarak yönetmelik hükümlerinin ihlal edildiği ve böylece bir tekel yaratıldığı,

- İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin atıkların toplanmasına dair yönetim planı hükümlerine uymadığı bilindiği halde konsorsiyumun devam etmesi sağlanarak ihlallerin de devam etmesine yol açıldığı ve böylece Çevre ve Orman Bakanlığı, İl ve İlçe Çevre ve Orman

09-54/1298-329

Müdürlükleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerinin üzerine düşen görev, yetki ve sorumluluklarını ihmal ettiği,

1540 - İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinin şikayetçi Şanal Metal San. Tic. Ltd. Şti.'nin belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunma talebini reddettiği ve şikâyetçiyi İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'ye yönlendirdiği,

- İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin, Şanal Metal San. Tic. Ltd. Şti.'nin müşterilerine İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. ile çalışmaları yönünde baskı uyguladığı ve

1550 - Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nde ambalaj atıklarının bedelsiz toplanacağı düzenlendiği halde İZGEP Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin atıklarını topladığı teşebbüslere bedel ödediği ve böylece şikayetçiyi müşterileri karşısında zor durumda bıraktığı

iddialarının 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığına;

1560 b) İzmir ilinde ambalaj atıklarının toplanması ve ayrıştırılması hizmetleri pazarında faaliyet gösteren Atkasan Atık Değerlendirme San. ve Tic. A.Ş., Burcu Hizmet İşletmeleri Ltd. Şti., Cevsan Çevre San. Tic. Ltd. Şti., Çemaş Çelik ve Metal Tic. A.Ş., Kastaş Kağıt San. Tic. A.Ş., Kılıçlar Hurdacılık San. Tic. A.Ş., Kısmet Kimya ve Plastik Nakl. San. Tic. A.Ş., Muzaffer Pınarbaşı Cam Şişe İşletmesi, Özmüşler Atık Kağıt Değerlendirme Merkezi San. Tic. Ltd. Şti. ve Tekda Tekn. Dön. Arıtma Kimya Taah. San. Tic. A.Ş. ortaklığı ile kurulan İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde sayılan koşulları taşımaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında bir "ortak girişim" olarak değerlendirilemeyeceğine,

c) İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. bünyesindeki oluşumun ilgili pazarda rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma niteliği taşıdığına,

d) Söz konusu anlaşmanın pazar ve müşteri paylaşımına yol açması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınamayacağına,

1570 e) Bu çerçevede, İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş. çatısı altında bir araya gelen Atkasan Atık Değerlendirme San. ve Tic. A.Ş., Burcu Hizmet İşletmeleri Ltd. Şti., Cevsan Çevre San. Tic. Ltd. Şti., Çemaş Çelik ve Metal Tic. A.Ş., Kastaş Kağıt San. Tic. A.Ş., Kılıçlar Hurdacılık San. Tic. A.Ş., Kısmet Kimya ve Plastik Nakl. San. Tic. A.Ş., Muzaffer Pınarbaşı Cam Şişe İşletmesi, Özmüşler Atık Kağıt Değerlendirme Merkezi San. Tic. Ltd. Şti. ve Tekda Tekn. Dön. Arıtma Kimya Taah. San. Tic. A.Ş. arasında pazarın ve müşterilerin paylaşılmasının ve ayrıca İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin sadece ortaklarına satış yapması yönünde karar alınmasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirilebileceğine; bununla
1580 birlikte, İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'nin mevcut şekilde

09-54/1298-329

kurulmasında ve faaliyete geçmesinde Çevre ve Orman Bakanlığı'nın açık teşvik ve desteğinin bulunduğu dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında adı geçen teşebbüslere görüş bildirilmesi konusunda Başkanlığın görevlendirilmesine,

f) Şikayetçi Şanal Metal San. Tic. Ltd. Şti.'nin İzgep Atık Toplama ve Geri Kazanım San. ve Tic. A.Ş.'ye ortak olarak kabul edilmemesinin, 4054 sayılı Kanun'un 4. veya 6. maddelerinin ihlali niteliğini taşımadığına,

g) Türkiye yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri pazarında hâkim durumda bulunan Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı tarafından;

1590 - Belgelendirme hizmet bedelinin müşterilerin bir önceki yılda piyasaya sürdüğü ambalajın tamamı üzerinden hesaplanmasının ve

- Yeşil Nokta markasının kullanım hakkının yetkilendirilmiş kuruluş hizmetleri ile bağlanarak pazarlanmasının,

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilebileceğine,

h) Bununla birlikte Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı tarafından Kurumumuza gönderilen ve rekabete aykırı durumların tespit edilmesi halinde bunların ivedilikle giderileceğinin taahhüt edildiği yazı dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında adı geçen Vakıf'a görüş bildirmesi konusunda Başkanlığın görevlendirilmesine,

1600 ı) Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin öngördüğü sistemin piyasa dinamiklerini dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmesine ve Yönetmeliğin uygulanması bakımından daha rekabetçi bir pazar yapısının oluşması için alınabilecek önlemlere ilişkin olarak Çevre ve Orman Bakanlığı'na, İçişleri Bakanlığı'na ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne görüş yazıları gönderilmesi konusunda Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.